

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGETIVÉ

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A női szépség

emlékeire, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyírt és zsírtmentes készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szünteti szepit, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisméltja a ráncokat és himlőhelyeket még korai egyéneknek is. Öde hajos arczsint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit hölgypor 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 25 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.

Főraktár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

Kurczk és Fsa

Photozinkografiai műintézet

készíti a legjobb minőségű fényképeket minden műnyomatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 13.

Berndorfi fémáru-gyár.

Raktár: Budapest, Kristóf-tér és váci-utca sarkán.

Gyártmányok: Alpaca-ezüst, China-ezüst és alpacaéből: 8421 u. m. étszerek, asztalterítékek minden kivitelben; gertya- és gyufa-tartók, tea-kanalak, tenisz- és szűrők, magánházak, szállodák, vendéglők és kávéházak részére.

Kelengye csetták. Szabadalmazott tiszta nickel főző-edények. Képes árjegyzék kívánra bérmentve.

D' Leras

VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kiváló gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomor-fájdalmak, vérvesztés eseteiben szabályozza a hőszámot, könnyű emészthető és kiválóan alkalmas fiataloknak, valdeben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge embereknek legmegelőzően ajánlatos. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár: Budapest, **Török József** gyógyszerháza király-utca 12. sz.

Chocolat SUCHARD

LE „MATTERHORN” (CERVIN) depuis RIFFELALP, Suisse

A dr. Luis J. Phelan által feltalált **Whitely Health Exerciser**

amerikai szobatornaszer. Szakteljesítések által ajánlva. Sok ezer példányban alkalmazva. A legalkalmasabb karácsonyi ajándék.

Magyarországi képviselő: **Geittner és Rausch** Budapest, Andrássy-ut 8. szám.

Arak nők és gyermekeknek 8 frt 50 kr.

Férfiaknak 9 frt 75 kr.

Athletáknak 11 frt.

Használati utasítás mellékelve.

Palais hajfijító

használatával a megoszult haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem fésli, a ruháknak nem foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt.

Főraktár Budapest: **Petri Ottó** gyógyszerháza, L. Attila-körút 47. Kaplató: **Váci-körút 66. sz., Mátyás-utca 3. és Király-utca 36. szám** alatti gyógyszerházaiban is. 8190

CZIMBALOM

kedvelőknek van szerencsém szabad. hírneves „Centralis” czimbalmalmat melegen ajánlani. A centralis czimbalomnak azon előnye van, hogy a fenék megrepesését megóvjá és az örökös hangolástól fölmenti, a mi a czimbalom kedvelőknek nagy előnyére szolgál. 8418

Képes árjegyzék ingyen.

Tisztelettel **APPEL IGNÁCZ** hangszerkészítő, Budapest, Ulloi-ut 10. szám. Alapított 1872-ben.

Az ipar egy csodája

az alább nevezett 56 drból álló valódi Britannia-ezüstből való díszeszköz-készlet a rendkívül olcsó áron. **6 frt 60 kréért.**

6 drb legfin. Britannia-asztalkó-val. ang. pengével.
6 amer. Britannia-ezüst villa egy darabból.
12 evőkanál.
12 kávékanál.
1 levestemerőkanál.
1 tejszemerőkanál.
2 tojáserleg.
2 pompás asztalgyertyatartó.
1 teaszűrő.
1 szab. főzőkészülék.
6 legfin. gyümölcskés.
6 legfin. gyümölcsvilla porcellánfogantyúval

56 drb összesen csak 6 frt 60 kréért.

Fenti 56 tárgyat **6 frt 60 krnyi** minimális ártért adhatjuk. A Britannia-ezüst egészen oly fehér fém, mely ezüstszínt 25 éven át megtartja, a miért kezeséget vállalunk. Annak hiteltel, hogy ezen hirdetés való igazságon alapszik, tessük a következő nyilvános nyilatkozatot:

Azon esetre, ha a megküldött Britannia-ezüst-készlet nem felel meg, a fizetett összeg akadálytalanul visszaadatik. A ki csak valamiképen használni szeretné, rendelje meg magának fenti dísz-készletet, mely kiválóan alkalmas mint **lakodalmi és ünnepi ajándék**, ugyszintén szállodák, vendéglők és jobb háztartások számára. — Kapható csak **Rix szállítóházában**, a tanítóház-egyesület szállítója stb., ezébejegyzett áruház, fennáll 30 év óta.

Bécs, II/2, Praterstrasse 16.

Szétküldés utánvétel-vagy az összeg előleges beküldése mellett.

Valódi csak védjeggyel. Számos elismerőlevél rendelkezésre áll.

Rogátsy-fele LILIANA-CREME.

Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.

Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kívánja, csak Rogátsy-fele LILIANA-cremet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ráncos arcbőrt elsimítja és bársonypuhává teszi.

Szepit, májfoltok, himlőhelyek, pörselemek, pattanások, barna vagy sárga arczsín, arczvörösség stb. egyszerre elmúlnak büvés gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, hajóssá válik. 8141

1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.

Rogátsy-fele LILIANA-PUDER.

kétségkívül nek, vábbja minden pudernak. Főelőnye, hogy tartósan fedi az arcbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és nap-pali bőrszépítő szerül szolgál. Teljesen ártalmatlan

ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszerháza a **Szt-Istvánhoz NAGY-KIRIMDÁN.** Budapest, **Török József és Egger L. és J. uraknál.** Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltenek.

200,000 korona összeget tesznek ki a **Nagy jótékonyezélu sorsjáték** első főnyereményei a **Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára.** Minden sorsjegy játszik a **6 HUZÁSON** utófizetés nélkül, a következő főnyereményekre: **100,000 korona, 5 à 20,000 korona,** melyek kívántra 20% levorással készpénzben beváltak. Egy sorsjegy ára csak **1 korona.** Első húzás visszavonhatatlanul már 1900 január 4-én. Sorsjegyek kaphatók a **Nagy Jótékonyági Sorsjáték kezelőségénél** a Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára, **Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 1,** továbbá az összes bank- és váltóüzletekben, postahivatalokban, dohánytözsdekben stb. 8486

KESSLER-féle MAGDA-HAJKENŐCS

dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer **korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.**

MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint **kitűnő óvszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlatos. **1 tegely ára 3 korona.** — Főszétküldési raktár: **KESSLER REZSŐ-nél** gyógyszerész **CYERTYAMOS, (Torontál vármegye).** Raktárak Budapest: **Török József, Király-utca 12. sz.** **Dr. Egger Váci-körút 17.** 8336

52. SZÁM. 1899. BUDAPEST, DECEMBER 24. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 16 lólvra — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 frt 16 lólvra — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egész évre 5. — 2.50. Kétfoldi előfizetésesekhez a postallag meghatározotti viteldij is csatolandó.

KARÁCSONY ÜNNEPÉN.

Az 1800-AS ÉVEK során utoljára köszönt be most hozzánk a karácsony, a szeretet nagy ünnepe. S ha visszatekintünk a mult század utolsó karácsonyára, mily nagy különbséget látunk a közt és a mostani közt! Oly nagy előmenetelre segítette azóta a gondviselés hazánkat, nemzetünket, a milyenről nagyapánk, kik az 1800-as évek első karácsonyát az akkori francia háború zivatari közt szorongó aggodalmak közt ünnepeleék, álmodni sem merhetek. Akkor a háború vészes hullámai fenyegeték határainkat: ma — Istennek hála! — a tartós béke olajával ékesíthetjük karácsonyfáinkat s azzal a reménnyel tekinthetünk a jövőbe is, hogy a béke munkáját ezentúl is nyugodtan folytathatjuk.

De nemcsak egy nemzetet, hanem az egész keresztény világot mélyebb elmélkedésre indíthatja a század utolsó karácsonya, mely, mint

KARÁCSONY-ÉJ.

egy nagy időfordulat határjele, már kivételes voltával is intőleg emlékeztet mindnyájunkat, hogy ez ünnep igazi lelke, a szeretet, még mindig nem elég bensős, nem eléggé testvéries ember és ember között, s hogy fejlettségünk mai fokán is még gyakrabban hallgatunk a szenvedély és önzés ingerlő szavára, mint arra a krisztusi intésre, hogy «szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!» Mindazáltal nincs okunk aggodalomra. A letűnő század annyi szép és nemes eszmét keltett életre és virágoztatott föl a szivekben, hogy már csak ezek révén is a legjobb reményekkel lehetünk az emberiség folytonos tökéletesedése iránt. Ezek között első rendű fontosságúak az emberbaráti eszmék, melyek soha sem voltak ugyan idegenek egyesek lelkétől, de általánosakká, társadalmi természetűekké csak a jelen század tisztultabb világnézete útján lettek. S az emberbaráti jótékonyágnak mintegy hivatott ünnepe a karácsony, melynek idején már a kereszténységet megelőző római világ is gyakorolta a kölcsönös ajándékozás szokását a Saturnaliák ünnepén, de a nélkül, hogy e kedvteliséssel magasabb rendű erkölcsi, vagy vallási eszmét kapcsolott volna össze. A kereszténység, majd pedig a jelen század humanizmusa nemesítette oda a karácsonyi ajándék-osztást, hogy az a családban az örömszerzés, a társadalomban pedig a nyomor-enyhítés gyöngéd eszközevé lett, s végre olyan mértékűvé fejlődött, hogy nemcsak az ipart és kereskedelmet látja el közgazdasági fontosságú teendőikkel, hanem a művészetet és irodalmat is hathatósan foglalkoztatja; egyszóval mind anyagi, mind szellemi téren olyan tevékenységet idéz elő, melynek gyümölcsei nevezetes tényezői már magának a közgazdaságnak is.

A nagyobb városokban, különösen pedig az igazi nagyvárosokban a «karácsonyi piac» forgalma szinte mesés összegekre rüg. Számtalan műhely és gyár hónapokon át tartó szorgos munkával főleg a karácsonyi piac szükségleteinek kielégítésén fáradozik, és segítségül híván a művészetet, évről-évre tökéletesedő czikkeket állít elő, hogy az egyszerűbb szükségeken kívül a finomultabb műizlés követeléseinek is eleget tudjon tenni.

A tehetősebb közönségnek azonban nemcsak a fényes czikkék vásárlására, hanem a szűkölködők fölsegelésére is jut pénze. Egyesek, jótékony egyesületek s hatóságok sok ruhátlan felöltözötnek és számos szegény hideg hajlék bemelegítéséről gondoskodnak. S mindez talán az év egy más szakában sem oly szükséges és áldásos, mint éppen karácsony ünnepén, mikor a tél zordonsága s a keresetben való fogyatkozás annyi szerencsétlent tenne még szerencsétlenebbé, ha a felebaráti szeretet meg nem látná s letörölni nem sietne a nélkülözök könyeit éppen akkor a szent napokon, a melyeken mindenki igyekszik örülni és örömet szerezni.

KARÁCSONYRA.

Jézus, ki a jászolban született,
Ma is szereti a szegényeket.
S jó angyalait majd ama nagy éjjel,
Azt tudakolni küldözgeti széjjel:
Hogy van-e még szeretet,
Oda lent a világba?
Vigasztalan könyeket
Hullat-e még az árva?
... Oh, mert szereti a szegényeket.

Ti gazdagok, s ti boldog emberek!
Az angyaloknak ti feleljetek.
Ti mondjátok meg, hogy ha visszazállnak,
Mit szóljanak főt, az Istenfiának:
Hogy van-e még szeretet,
Idelent a világba?
Vigasztalan könyeket
Hullat-e még az árva?
— Az angyaloknak ti feleljetek!!

Szabolcska Mihály.

FENYŐK BESZÉDE.

Hull a fehér hó az örökzöld erdőre.
A fenyő-fák s bokrok összességnek halkan:
— Ez ama nagy ünnep előhirdetője,
Melyen jelenlétünk elmaradhatatlan.

Völgy szakadéka s a bércz kőfokára
Jönek a fejszések, jönek nem sokára...
Életerő kering még ma ereinkben,
Holnap tán félholtra váltan visznek innen.

Ifjú életünkől már ha meg kell válnunk,
— Sőhajt egy fenyő, legdélcegebb s sorba —
Legyen szép, testvéreim, legalább halálunk:
Kerüljünk nagy úri, fényes csarnokokba.
Öltöztesenek ott tündöklő ruhába;
Ringjon ágainkon, mi jó, szép és drága.
Kicsorduló könyűt, gondfelhőt ne lássunk,
Vig kacajba füljön végső sohajtásunk!

Helyeslőn bólint minden többi társa:
Az ő vagyunk is ez! — Csak egy szegény törpe
Kis fenyő szól ellent, — kit gúnyolnak bárha,
Előismerik róla, hogy az erdőik bőlese.
Én az irgalmasság hajlékába vágyom,
Meleg ruhát, cipőt ringasson csak ágom,
Mit könyves szemmel vár annyi szegény árva —
S vigye lelkem égbe imádságuk szárnya...
Lampérth Géza.

A FENYŐFA.

Az erdő mélyén hóbelepve,
Hol egybe olvad este, regg,
A szomorú nagy némaságban
Egy zöld fenyőfa szendereg.

És álmaiban újra látja
A szép tavaszt s az ifjú párt,
Mely nem törődve a világgal
Egy édes csókra ide járt.

Vaj' merre vannak? A fenyőre
Nem is gondolnak már talán?
Csak a nevük maradt bevésve
Az elhagyott fa oldalán.

Azon borong el, álmodozva,
A boldog pár vaj' merre van?
De villog és suhint a fejsze
S a zöld fenyő végig zuhan...

Karácsonyest. Az ablakokból
Sugárzik színes gyertyafény.
Áll a fenyő felékesítve
A cizra szoba közepén.

Zsivaj között beront az ajtón
A pajkos, vig gyerekcsapat;
S nézik csodálva, ámulattal
Az aranydús ágakat.

Egy bágyadt arczú férfi köztük,
A szíve, lelke úgy örül,
A mint zsigong a vig gyerekraj
S ugrándoz a fenyő körül.

Majd a csillámló tarka fára
Esik reá tekintete.
A sebhelyes kérgen bevésve
Egy férfi és egy lány neve.

Akad szava s inog a térdé.
Fény, csillogás mind elborúl.
Arczát elrejtí tenyerébe
S fájó, keserves könye hull.

Édes papát vajjon mi bántja?
Nem kérdezé egyike sem.
Táncznak, vígságnak vége, vége,
Ők is sírnak keservesen.

Feleki Sándor.

A HÓVIHARBAN.

Karácsonyi történet. (Vége.)

Irtá Stockton F. R. Angolból fordította S. A.

Tele voltam lelkesedéssel pályám iránt,
mint afféle fiatal orvos. Nem tudom, mit
nem adtam volna, ha valami nehéz, bonyolult
eset kerül a kezem alá. Talán mégis jó volna,
ha fölmegegyek, akármiképp is, — gondoltam.
Boszantott, hogy elfelejtettem megkérdezni az
öreg urtól, milyennek találta a beteg nyelvét és
pulzusát.

Nem telt bele egy negyed óra, Beamish bácsi
visszatért.

— Nos, milyenek a tünetek? — kérdeztem.
— Majd elmondom. Most ráérek, mert azt
mondtam a vén asszonynak, hogy meg akarom
várni, hogyan hat az első orvosság. A beteg
beszélt is. Azt kérdezte: feljön-e még, doktor ur?
Olyan halkán mondta, mintha nem akarná, hogy
más is meghallja.

— És a tünetek? — kérdeztem újra.
— Először is a hőmérsék harminczhét fok;
ez azt hiszem, egészen rendes.
— Hát a nyelve? A pulzusa?
— Azokon sincs semmi feltűnő.
— Tehát láz nincs, — mondtam én. — De
hát az agybántalmakat nem szokta mindig láz
kísérni. Hát a pupilla?

— Nincs kitságulva, inkább nagyon apró.
Deliriumról szó sincs.
— Nem fázós a beteg? Nem nehezek a tagjai?
— Nem, — felelt az öreg.
— A baj az, — mondtam én, — hogy semmi
alapot nincs, a miből akar agybajra következtet-
tessek, akár másra. Csak valami kézzel fogható
kaphatnék...

— Én, ha magának volnék, nem kívánnék
semmit, csak arra törekedném, hogy megtartsam
reggelig úgy, a hogy van, a beteget. Reggelre
majd csak kerül más doktor.
Nem is vettemm ügyet az öreg úr beszédére,
csak tűnődtem tovább az eseten.

— Ha csak egy csepp vérét megkaphatnám,
kiáltottam fel.
— Mit akar a vérevel? — kérdezte az öreg.
A szép tavaszt s az ifjú párt,
Mely nem törődve a világgal
Egy édes csókra ide járt.

Beamish bácsinak azonban nem tetszett a
dolog.

— Ért is az valamit, — vágott szavamba. —
Adjon neki valami orvosságot, nem annyira a
beteg érdekében, mint inkább a miénkben.
Persze, ha tudna neki valamit adni, egyet azok
közül a bacillusok közül, a melyekről önök,
orvosok, úgy szeretnek beszélni, hát persze, az
jó volna nekünk is, a betegnek is.

— Sajnos, — feleltem elmosolyodva Beamish
bácsi járatlanságán, — bacillus nincs nálam
egy szál sem.

— Ha volna is, — felelt ő, — azt mondanám,
adjá be inkább annak a vén asszonynak. No,
de most gyorsan, hadd megyek föl, hogy lássam,
miképp hatott az első szer, — nem a betegre,
hanem az öreg asszonyra.

— De én meg akarok tenni mindent a beteg
érdekében, — mondtam komolyan. — Talán ha
megmondaná az öreg asszonynak, hogy feltét-
lenül szükséges...

— Nem mondom én neki bizony egy szót se,
felelt az öreg. — Tudja, mit mondtam? Hogy
hallani sem akar azokról a pelyhes állú doktor-
inasokról, a kik alig hogy kikeltek a tojásból,
kísérletezni akarnak az ember családja tagjain.
A mi pedig önt illeti, nem tartja egyébként, mint
egy orvos-csirkének, a ki félig még a tojás-
ban van.

— De hát mit tudhat rólam? — kérdeztem.
— Ugyan, mit bánja maga azt! A fődolog,
hogy most kotyvaszson neki valamit. Mikor
még fiatal voltam, azt mondogatták a doktorok,
hogy ha nem tudsz mit adni a betegnek, adj
neki calomelt. Ez a tromf.

— Bolondság, — mormogtam a nyitott gyógy-
szeres táskába nézve.
— Talán egy kis mustárflastromot a nya-
kára? — ajánlotta az öreg.
— Tudom már, — feleltem, — adok neki
sodium bromidot. Ártani semmi esetre sem árt
és esetleg használ.
— Hát csak ide vele, — türelmetlenkedett
Beamish bácsi.

Ezuttal nem maradt sokáig odafenn.
— Semmi tünet, — mondtam, hogy vissza-
tért, — csak rám nézett a beteg, mintha mon-
dani akart volna valamit, de nem tehette, mert
az öreg asszony ott állt folyton mellettem.
A gyógyszerert különben bevette a beteg, olyan
szelíden, mint a bárány.

— Helyes. Úgy látszik, komolyabban veszi a
dolgát, mint mi.
— Az öreg asszony azt mondta, hogy úgy-e
itt maradunk, a míg eláll a hóvihár. Persze,
azt feleltem, hogy igen.
E pillanatban bejött a cseléd.

— Talán egy kis mustárflastromot a nyakára.

— A vacsora félóra alatt meglesz, azt izeni a
nagysága.

Addig is, hogy elüssük az időt, kimentünk az
istállóba, hogy emmi adjunk a lónak.

— Akárhogy tűnődöm is, — mondtam az
öreg, — de nem tudom kisütni, hol vagyunk.

— Nyilván eltévesztettük az utat, — felel-
tem én.

— Az meglehet, mert nem messze a nővérem
házától elágazik az út.

Találtunk az istállóban szénát és zabot. Meg-
ettünk a lovunkat, a mely vígan nyerített, hogy
meglátott minket.

A vacsorára a nappaliban terítették, mert ott
jó meleg volt. Az öreg asszony különben nem
jött le, csak ketten voltunk az asztalnál. Vacsora
után pedig egy kényelmes szobába vezetett a
cseléd, a hol az ágynak már meg voltak vetve.

Egy darabig még üldögtünk a kályha mel-
lett, keresve különös helyzetünk megoldását s
aztán lefeküdtünk. A «doktor úr» még fölment,
hogy, ha szükség lenne rá az éjjel, csak hi-
vassák.

Beamish bácsi másnap kora hajnalban, még
egész sötéttel felkelt.

— Keljen föl, — mondtam. — Kinn voltam.
A hó nem esik már, az idő kiderült. Megettem
a lovunkat. Tudja, mit teszünk? Most még
mindenki alszik, én nem akarok itt maradni s
magyarázatokba bocsátkozni azzal a vénasz-
szonnyal. Nem akarok civakodni karácsony
reggelén. A logokosabb, a mit tehetünk, hogy
észrevétlenül, szép csendesen elpároljunk.
Majd küldünk ide valami más doktort. Hogy
pedig a vénasszony mit gondol rólunk, mit
törődünk mi vele?

— Beültettük Miss Kittyt egy karosszékre s úgy
vittük a szánkóhoz.

— Nagyon jó terv, — feleltem. — Menjünk
hát mielebb.

Irtam egy pár sort magaviseletünk magyará-
zatául s aztán, táskáinkkal a kezünkben a
konyha felé mentünk.

Epen a bundámat öltöttem fel, a mikor Beamish
bácsi fölkiáltott. Hátranéztem és egy női
alakot láttam a konyhába belépni.

— Uram Isten, — suttopta Beamish bácsi, —
a beteg!

A hölgy egyenesen felém tartott.
— Oh, doktor ur, — suttopta, — mennyire
örülök, hogy lejutottam, mielőtt még önök eltá-
voztak volna!

Nagy zavaromban csak most ismertem meg,
hogy hiszen nem más ez, mint az a hölgy, a
kinek kedvéért tulajdonképen a Collingwoodék
meghívását elfogadtam.

— Kitty! — kiáltottam — Burroughs kisasz-
szony! hogy kerül ön ide?

— Ne kérdezősködjék most, hanem vigyének
el engem Collingwoodékhoz. Ugy-e, önök is oda
igyekeznek? Siessünk, mielőtt még a néni föl-
ébred!

Hogy apró lábai a hóban át ne nedvesedje-
nek, beültettük Miss Kittyt egy karosszékre s
úgy vittük a szánkóhoz. Egészen meg voltam
zavarodva. Ezer kérdés tödült a nyelvemre, de
nem jutottam hozzá, hogy csak egygyel is elő-
álljak.

Óvatosan leszedtük a lószerszámrol a csöngö-
tyüket s aztán befogtunk.

— Jaj, de hogy fogunk itt elférni? — kiáltott
Kitty — Hiszen a szánban csak két ülés van!

— Nohát majd mi ketten leülünk, a doktor
meg elénbe áll és hajt, — felelt Beamish
bácsi. — Nem lesz ugyan valami kellemes
helye a doktornak, de hát úgy segít magán az
ember, a hogy tud.

Valahogy elhelyezkedtünk.
— Semmit sem gyűlölök jobban, — morogta
Beamish bácsi, — mint reggeli előtt utazni.

Különösen szent karácsony napján, pedig sokáig
kell a reggelire várunk. No de majd csak
eljutunk a nővéremhez, a ki önöket ép oly
szívesen fogja látni, mint engem.

Miss Burroughs kissé furcsán nézett az öregre
e szavak hallatára. Aztán hozzám fordult:

— De doktor, ön meg fog fájni! Nincs a
lábain semmi takaró.

— Elég hosszú a köpönyegem, — feleltem
én. S valóban, Miss Kitty jelenléte úgy tűzbe
hozott, hogy észre se vettem, hogy hideg van.
— Vigyázzon, hogy reumát ne kapjon, — szó-
lalt meg Beamish bácsi is, — itt ez a lópok-
rócz, csavarja a lábaira.

— Igen, igen! — biztatott Miss Burroughs. —
Kissé furcsa lesz ugyan, de úgyse találkozunk
senkivel ilyen korán.

— Jól van hát, — feleltem, — indulhatunk.
Fölálltam a szán elejére, a hol éppen annyi
hely volt, hogy elfértem, a lábimra csavartam
a lópokrőcot, melyet Miss Kitty a kalaptűjével
tűzött össze a derekamon. Kezembe vettem a
gyeplőt és indultunk.

— Milyen jó, hogy levették a csengetyü-
ket, — jegyezte meg Miss Burroughs — most
mindenki fölébredne.

A lódobogás meg se hallatszott a hóban s a
szán is nesztelenül siklott ki az udvarból. Alig
hogy kijutottunk, a ló csak megállt.

— Mi baj? — aggodalmaskodott Miss
Kitty. — Talán nagyon vastag a hó?

Rávágtam a lóra az ostorral, de az meg se
mocczant.

— Hogy épen itt, az ablakok alatt kell meg-
állnia! — bosszankodott Miss Burroughs fölemel-
kedve mögöttem annyira, hogy megláthatta a
lovat. — De hogy kerül ide a Hóka?

— Micsoda? — kérdeztem.
— Ez a ló, — felelte ő. — Hisz ez a némém
lova! Csak néhány napja, hogy eladta.

— Teringettél! — káromkodott Beamish
bácsi. — Hát azért hozott bennünket ide! És
most nem akar odább mozdulni.

— De muszáj neki! — dühösködtem én és
jól rávágtam.

— Ne üsse, attól csak még jobban megköti
magát, ismerem a természetét, — mondta Miss
Burroughs. — Bánjunk esinján vele...

— De hogyan? — kérdeztem én dühösen.
— Adjon neki czukrot, — felelt a szép leány.

— Igen ám, ha volna, — morogott Beamish
bácsi. — Csak üssön rá még egy párat.

— Táskáinkkal kezünkben a konyha felé mentünk.

De bizony a Hóka csak nem mozdult.
— Nincs valami szer a gyógyszeres táskájá-
ban a mi megszéliditene? — kérdezte Beamish
bácsi.

Ez a kérdés meglehetősen furcsa volt, — de
valóban, ha ismerem a makasságát, neki is
adhattam volna egy kis sodium bromidot, a mi
segített volna rajta.

— Majd leszállok és elbánok vele —
mondtam.

— Hiába minden, — magyarázta Miss Bur-
roughs. — Beverheti a fejét, még se mozdul
odább.

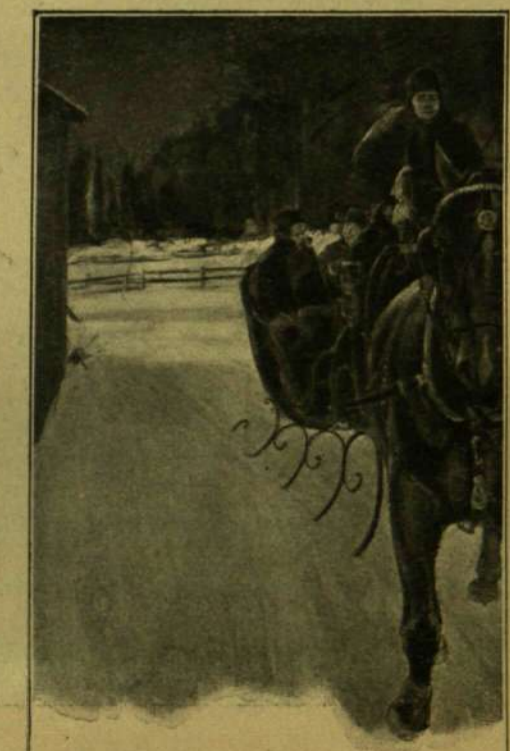
E pillanatban megzördült egy ablakszárny az
emeleten s egy sorvány, idősen nőlak jelent meg
fölöttünk, szürke kendőben, nagy papaszemmel
az orrán.

— Üglátszik, megrekedtek, — rikácsolta
gúnyosan.

Nem felelt egyikük sem. Nem tudom, hogy
érezhették magukat Miss Burroughs és Beamish
bácsi e pillanatban, de magamról éreztem, hogy
elpirulok, mint a rák. Ijedtemben egy hatalma-
sat vágtam a lóra és rá is kiáltottam torkom
szakadtából. Most már nem volt szükség halkán
beszélni.

— Nem illik süket állatokkal kegyetlen-
kedni, — csúfolódott a néni, — különben is
hiában. A Hóka soha sem volt barátja a hónak,
különösen ha hazulról kellett neki elmennie.
Ugyan csinosa maga, fiatal úr, azzal a lópokrőc-
zal a lábain. Épen nem hasonlít valami tudós
orvoshoz.

— Néni, — kiáltott föl Miss Burroughs, —
nem szép dolog, hogy így kicsúfol bennünket.
Végre is jogunk van odamenni, a hova akarunk
és senkinek sincs joga csúfolódnunk velünk.

— Megmondtam a kocsinak, hogy jártasson lassan
a ház körül.

Margitay Tihámér: Mésalliance.

Az öreg asszony hallatlanná tette ezt a megjegyzést.

— És az a hamis doktor ott — nevetett kesernyésen. — No, ugyan jól érezheti magát most!

— Ifi'asszony, — felelt vissza Beamish bácsi, — nem vagyok én hamis doktor. Meg akartam én önnek magyarázni mindent, de ön, nénemasszony, nem hagyott szóhoz jutni. Azt nem is mondtam soha, hogy doktor vagyok, de azt mondom, hogy nagy kópé vagyok és ezt ön se tagadhatja, nénemasszony.

Erre a vakmerő kihívásra a néni nem válaszolt semmit.

— Katalin, — mondotta aztán, — én nem állodgálhatok itt sokáig, mert meghülnék. De

egy dolgot szeretnék tudni. Csakugyan férjhez akarsz menni ahhoz a lópokrócos doktorhoz?

Mint a bomba, úgy csapott közénk ez a kérdés. Én sohase beszéltem Kittynek házasságról. Szerettem őt, teljes szívemből, és reméltem, hogy ő is szeret. Epen az volt a szándékom, hogy mikor leteszszük útközben Beamish bácsit a nővérénél s magunk maradunk, meg fogom kérni a kezét.

Eleresztettem a gyeplőt — most már úgyse vehettem hasznát, — és megfordultam. Kitty el volt sápadva, olyan mozdulatot tett, mintha ki akarna ugrani a szánból, hogy elmeneküljön.

— Oh, Kitty, — mondottam fölébe hajolva, — mondja, hogy igen, kérem, könyörgöm, ese-

dezem . . . Oh, Kitty, ha nem mondja, hogy igen, soha többé nem lesz boldog napom . . .

Kitty belenézett egy pillanatig a szemembe és aztán így felelt:

— Határozott szándékom, hogy férjhez megyek hozzá.

Beamish bácsi egy fiatal siheder fürgeségével vetette le magáról a bundáját s beleugrott a magas hóba. Aztán levette kalapját és felénk fordult.

— Isten ugyse, — mondotta — nagy kópék maguk. Azt se láttam még, hogy valaki ily huszárosan kívágta volna magát. Asszonyom, — folytatta aztán az ablak felé fordúlva, — büszke lehet rá, hogy ilyen eset történik az ablaka alatt karácsony reggelén. Most igazán nem

Pataky László: Életkép.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Jantyk Mátyás: Bázasantelés.

Révész Imre: Panem.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A TÉLI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

I.

A magyar képzőművészeti társulat műcsarnokában e hó 18-ikán megnyílt téli kiállítás képzőművészetünk újabb diadalát jelenti. Még fiatal magyar képzőművészetünk alig mutatott fel a mai napig számban és minőségben olyat, mint a mostani kiállítás. Még az ezredévi kiállításon sem tudtuk fölmutatni azt, a mit ma, habár az ezredévi képzőművészeti kiállítást a kormány előleges anyagi támogatással igyekezett előmozdítani, különösen történeti és más nagyobb szabású kompozíciókra kívánván buzdítani a művészeket. Most, három és fél évvel nemzeti ezredévi kiállításunk után a letűnő század végén, a világkultúrában vezető francia nemzet hívta meg Párisba nemzetközi versenyre a nemzeteket. Egy újabb ok, a mi serkentette művészeink ambícióját. Az elmúlt század haladásának terén, tudjuk, milyen kiváló rész illeti meg a képzőművészetet. E század folyamán virult föl a szabad művészet, megbuktatva a tehetségekre nyomasztólag ható akadémiai szellemet s az új irány diadalra juttatta a művészi egyéniséget.

A jelen kiállítás előtt nem volt semmi olyan körülmény, a mely egyéniségükhöz nem illő képtárgyak választására irányozta volna a művészeink alkotó képességét. Ezúttal csinálta mindenki azt, a mit legjobban átértett, a mi befolyásolatlan egyéniségében legjobban megértett a kivitelre. A sokféle tehetségnek pedig csak egy közös vezéreszméje volt: alkotni a legjobbat.

A mostani téli kiállítás a magyar művészek gárdájában sok, részint már megállapodott, részint fejlődőben levő művészi egyéniséget mutat be. Itt látjuk most már a nagybányai művészek csoportját is, hogy a művészet e díszes templomában együttesen keljenek nemes versenyre a többi művészekkel.

A gazdag kiállítást főképp annak köszönhetjük, hogy az itt kiállított képekből válogatják ki azokat, melyek a párisi 1900-iki világiállításon a magyar képzőművészet mai fejlettségét lesznek hivatva bemutatni. A kiállított műtárgyak száma eléri a 485-öt, melyek közül 40 a szobrokra esik. A kiállítási terem sikerült rendezéseért külön dicséret illeti meg a kiállítási bizottság elnökét, *Karlovsky Bertalan*.

*

A tárlaton csaknem egyformán oszlanak meg az arcképek, genre-képek és tájképek.

INNOCENT FERENCZ, ki a tavalyi tárlaton kiállított női arcképeivel olyan sikert aratott, ismét bájos leányfőt festett. «Mese» című most kiállított festménye valóban művészi ábrázolása a mesebeli tündérkirálynőnek. Az Innocent festési modora kiválóan alkalmas a női arczok

Szenes Fülöp: Eltett napsugár.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Kacsiány Odón: Sphinx.

tehetne okosabbat, mint ha meghívna bennünket reggelire.

— Jöjjenek hát be, — felelt a néni, — különben akár ott is fagyhatnak, a hol vannak, mert a mennyire én azt a lovat ismerem, nem fogja az elvinni innen magukat. Ha a hugom csakugyan hozzámegeg ahhoz a fiatal emberhez és ha már annyira ment, hogy el akart vele szökni, meg a hamis doktorral, hát mi beleszólásom volna még nekem? Hát csak jöjjenek be reggelire.

— Ez már beszéd, — kiáltott Beamish bácsi. — Üljön le, doktor. Majd én bevezetem ezt a gebét az udvarba. Azt hiszem, erre már nem lesz makacs.

Mikor a szánból kiszálltunk, a cselédleány mosolyra nyílt szájjal nyitotta ki a konyhaajtót.

— Boldog ünnepeket kívánok, — mondta.

— Adjon Isten, — feleltük mind a ketten és megráztuk a kezét.

A szobában várnunk kellett, míg a néni lejön, — én nem tudom meddig. Ezer dolog volt, a miről beszélünk kellett és beszélünk is. Lassankint világos lett előttünk mindaz, a mi az este történt. Kitty rövidesen elmondta a magát. Két nappal azelőtt összeveszett a néniével, a kinél látogatásban volt s a ki magához akarta őt venni. Kitty minden áron el akart menni Collingwoodékhoz, de az öreg asszony, a ki ezt a családöt, nem tudni, mi okból, gyűlölte, nem akarta engedni. Kitty azonban bajhatatlan maradt, mire a néni eladta a lovát, hogy lehetetlen tegye hűgának az elmenetelt. Kitty ekkor elkeseredésében lefeküdt, nem akart sem enni, sem inni, se beszélni. Betakarta a fejét és hallatlanná tett minden kérdézősködést.

— Másnapra — mesélte Kitty — a néni roppantul megrémült, hogy az agyvelőmben támadt valami baj. Ő meg a családja csodálatosképp féltik az agyvelőjüket. Tudtam, hogy elküldött a doktorért, örültem is neki, abban a reményben, hogy az majd segítségemre lesz. Meg kell vallanom, hogy az első pillanatban nagyon elesodálkoztam, mikor Beamish urat megláttam; azt hittem, ő a Morris doktor. De hogy kerültek ide önök?

Elmondtam neki az utazásunkat.

— És maga az egész idő alatt nem is sejtette, hogy én vagyok az, a kinek a gyógyszereket készíti? De micsoda orvososságok is voltak azok, a melyeket én úgy vettem be, mint egy szelíd bárány?

— Hatvan csepp legtisztább, legédesebb szerelem, — feleltem — egy pohár vízben és tíz gramm hódolat.

Kitty fülig pirulva akart valamit mondani, midőn belépett a szobába Beamish bácsi.

— Mindjárt meglesz a reggeli, még pedig jó kis reggeli, — újjongott. — Elárulnék többet is, de itt jön a néni meg a leány...

A reggeli egy kicsit különös volt, de nagyon jól esett. A néni nagyon méltóságosan viselte magát. Nem tett czélzást sem a karácsonyra, sem a történetekre.

Épen föl akartunk kelni az asztal mellől, mikor hangos csengettyűszó hallatszott föl a szobába. A néni az ablakhoz ment.

— Nini, — mondta — egy két lovas szán jön errefelé, benne Morris doktor. Szegény, azért jött ilyen messzire ebben a hidegben, hogy megnézze a beteget. No, ki fogja megmondani neki, hogy bolondjában szalasztották ide?

— Majd kimegyek én hozzá, — szóltam — és fölugrottam.

A nagybátyám ugyancsak elamult, mikor a kapun engem látott kiugrani. Fölléptem a szánra, megmondtam a kocsiának, hogy jártasson lassan a ház körül, hogy az alatt kimagyarázhassak mindent a nagybátyámnak.

— Jól van hát, — mondta a nagybátyám, mikor már vagy egy félóráig keringettünk a ház körül. — Soha se láttam a Kittyt, de a szüleit jól ismertem. Bemelegyek, megnézem. Ha megtetszik nekem, hát fölveszek valamennyiteket és elviszlek Collingwoodékhoz. Beamish bácsit pedig letevesztük a nővérénél.

— Tudja mit, — mondta nekem Beamish bácsi a távozáskor — meg kellene venni azt a Hókat. Ő volt a mi karácsonyi angyalunk.

— Ugyan már mit csinálna vele — nevetett Kitty. — A páciensei mind meggyógyulnának, mielőtt hozzájuk ér.

— Föltéve, hogy lesznek páciensei, — mondta rá nagybátyám.

lágyságának ábrázolására; erről tanuskodnak a mostani tárlaton levő többi arcképei is. Színezésében az idén mintha élénkebb volna, s képeinek dekoratív hátterét kiváló izléssel tudja összhangba hozni a festmény egyéb részeivel.

JANTYIK MÁTYÁS, a magyar népelet kitűnő ismerője és ábrázolója a «Búzaszentelés» festői jelenetét dolgozta ki vásznán, a mely a tárlat egyik legnagyobb méretű festménye, ezért is méltó, hogy részletesebben foglalkozunk vele. Mikor a búza már szép szálasra nő, a falusi nép kivonul élén plébánosával és templomi zászlójával, a friss vetést beszélni, kérve az Úr áldását. A búza — az élet! Ha azt megáldja Isten: a családnak lesz kenyere. Tavaszai a levegő, zsenge a vetés s az emberek kedélye is oly üde, mint a természet. A művész azt a feladatot tűzte maga elé, hogy a természet biztató derűjét, s az emberek reménykedő bizalmát fejezze ki esztendővel. A mi ehhez kell, a szabad természetből vette, a mezőt, a tavaszi fényt, s azokat a mélyen magukba szállt alakokat, kik Isten áldását könyörgik a fáradságosan mévelt barázdákra. A művész az egész meghatározó jelenetet a szabad levegőn, — vagy mint a festők mondani szokták: plaine air-ben — tünteti föl. A nyílt, szabad természetben és nem a műterem zárt falai közt állította össze képeinek alkotó részeit. Életnagyságú alakok elhelyezése különösebb művészi érzéket kíván. Azt kíván a tetőtől talpig látható alakok teljessége, a csoportokba való beillesztése, a mi Jantyk képén igen szépen sikerült. Jantyk e nagy méretű művészi alkotásán minden alak külön tanulmány eredménye. Három évig dolgozott e képen, melyet a helyszínen, békési birtokán festett. Mintegy harmincz életnagyságú jellegzetes magyar népies alak van a képen s a művész szerencsésen oldotta meg a színek nehézségeit, melyek az élettelen, napbarnított arczok s a zöld vetés színe közt vannak. Jantyk Mátyás, kinek e képe első nagyobb szabású alkotása, a magyar népelet hivatott művelőjének mutatkozott be ezen művével is.

KACSIÁNY ODÓN most is a régeltűnt idők világából vette képtárgyait. Régi idők misztikus alakja, a *Sphinx* bámúl maga elé az éj homályában, melyet itt-ott fölvilágol lidércfények szakítanak meg. A fantasztikus képtárgyhoz egészen hozzá illenek a művész színei, melyekkel mély hatást ér el.

KARLOVSKY BERTALAN művei ezúttal is sok bámulóra fognak találni. Az ő női arcképeinek abban rejlik a sajátos művészi értékük, hogy a fej minden részét egyformán kidolgozza és ezt a nagy türelmet igénylő művészi kivitel kiterjeszti a ruházatra, hátterre s minden a környezetben látható részre is. Képeinek bármely kisebb részei külön-külön berámázva is kész képek hatását teszik. Két női arckép közül a térkép (1/2 életnagyságban) miniatúr remekműnek mondható. A másikon, az életnagyságú tanulmányfejen pedig oly tökélylvel vannak visszaadva a fej egyes részletei, hogy azt hinni, modellirozva van. Mindkét arckép Heltai Ferencznét ábrázolja.

MARGITAY TIHAMÉR, az életképek jeles festője, érdekes új művel jelenik meg a mostani téli kiállításon. Színei gazdagságban sokat nyertek s képeinek hatását nagyban növelik. Ezúttal a családi élet egy drámai jelenetét festette meg nagy művészi sikerrel. A kitagadott leány, a kit csábítója utóbba feleségül vett, tér haza a család fejétől bocsánatot kérni. A családfő előtt térdelő fiatal asszony a drámai jelenet fő alakja, de a művész a kép komor hatásainak enyhítésére előtérbe helyezi a kis csecsemőt, kit a család többi tagjai ragyogó örömmel dédelgetnek, mint békeangyalt, a kinek kedvéért apa és anya megbocsát. A bonyodalmas jelenetet Margitay a kép hangulatainak különböző elosztásával, művészi kézzel rendezte.

OLGYAY FERENCZ tájképfestőnk ezúttal is megmaradt kedvencz tárgyainál. Nagy tökélylvel ábrázolja a dombos szántóföldek oldalait, a vihart jósló égboltozat zavaros színeivel, a hervadó ligetek száradt lombjain búcsúzó napsugarat, az erdőirtásoknak növényekben dús árkpartjait. A mostani kiállításon legjobbnak tartjuk «Törészet» című művét. Olgyay hivatott festője a magyar föld ligeteinek és erdő-részleteinek.

PATÁKY LÁSZLÓ az élet drámai hangulataiból veszi rendesen képtárgyait. Ezúttal újabb nagy-

Karlovsky Bertalan: Női arckép.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

sikerű művel vesz részt a kiállításon. Az erdélyi hegyvidék dombos szántóföldeinek barázdáiban olvadoz a márcziusi hó, az elszáradt kórókat ingatja a hideg szél s az olvadt hóvíz arasznyira áztatta a mezei utakat. Ebben az elátkozott időben csak a legszegényebb emberek járnak gyalog. Egy kintornás család halad hiányos ruhájában, a hidegtől piros-kék arccal a sáros úton. Az apa hátán viszi a kenyéradó kintornát s leánya és fia mellette fáznak s könyező szemekkel haladnak, ki tudja, hova, milyen messzire még. E nyomorúságos utazásnak az ellentéte is ott van a képen: egy sárga órház mellett kanyarodik a vasúti vonat, a boldogabbak közlekedési útja. Patáky László e megindító nyomorúság minden részét élethíven, természetes színezéssel tünteti föl.

RÉVÉSZ IMRE, kitől műtárlatainkon már oly sok jeles alkotást láttunk s jelesen többet Petőfi Sándor életéből és az 1848/49-iki szabadságharcz jeleneteiből, — ezúttal kiállított festményéhez az életnek egy komor jelenetét választotta tárgyul. Borongó esthangulatban a városon kívül tanyázik a munkások elégedetlen csoportja. A szocialisták ama csoportja ez, a mely dolgozni akar, csak hogy nem kap kenyeret, innen a kép címe: «Panem.» Kenyeret! A komor arczok kifejezésében avatott művészi kéz nyomatát látjuk s a jelenet szomorú hangulatával teljesen összhangban vannak a műsajátos színei. Révész e nagyméretű festményével újabb babérokat szerzett művészi hírnevének.

STETKA GYULA pompás arcképeket állított ki. Nem tudjuk, melyiket tartjuk jobbnak, a Csesznák tábornokét, Emich Gusztávét, vagy a Rónay főispánét. Mind a három képen szembeötlő a Stetkánál már megszokott kitűnő rajzolás és meleg színezés. Mindegyik közvetlenségével hat a nézőre. A kik személyesen ismerik Rónay főispánt, azt állítják, hogy még keresetlen állása is meglepő híven van feltüntetve.

SZENES FÜLÖP szép tehetségéről és nagy szorgalmáról ezúttal is több kép tanuskodik. Mintegy hat darab képvel sokoldalú alkotó képességét. Nagyobb méretű képen meglátjuk, hogy elejétől végeig természet után festette. Bájos fiatal anya ül hátradőlve székében, lombos fák hűvös árnyékában, mellette a dajka gondolja a még alig pár hónapos csecsemőt. Egyszerű, de rendkívül kedves képtárgy, melyet Szenes élettelen színei tesznek még vonzóbbá.

SZLÁNYI LAJOS egyforma jeles érzékkel festi az Alföld rónái magasba nyúló nyárfákat és a szakadozott malom-árkok fűzes partjait; a hold mélabús hangulatát s a napsugárnak felhők mögött bujkáló fényes hatását. Forrongó tehetősége a magyaros motívumokban egyéniségéhez való képtárgyat talál. Mostani művei közül különösen kiválik «Csallóközi tájkép» című műve.

TOLNAY ÁROS ez alkalommal művésziileg kivitt, igen jó arcképeket állított ki. Széles, egyszerű kezeléssel tünteti föl a női arcz bájait. Különösen a fekete ruhás női arcképe a művész eddigi legsikerültebb művei közé sorozható.

ZEMPLENYI TIVADAR, a színezésben kiváló művésztünk magyaros tárgyú képet festett. Pipára gyújtó magyar csordás őrzi a tarka teheneket, árnyas fűzesek között. Úgy színeiben, mint rajzában magán viseli Zemplényi képeinek kitűnő jellemvonásait.

A szoborművek közül ezúttal FADRUSZ JÁNOSNÉ művének mását közöljük.

Fadrusznéről csak most derül ki, hogy zseniális férje jobb keze lehetne. Márványba faragott női arcképe nagyon megérdemli a figyelmet; a hű arcmás hideg márványából kisugárzik a lélek, a mit pedig beleönteni a legnagyobb művészi nehézség a szobrászatban.

Paur Géza.

Szlányi Lajos: Csallókői tájkép.

EGYVELEG.

* Kincs a tenger alatt. Chios szigete mellett már régebben kutat egy görög társaság az 1770-ben itt történt nagy tengeri csatában elsüllyesztett hajók romjai között, s oly sikerrel, hogy már is egy negyedmillió koronánál több értékű dolgokat szedtek össze a búvárok. Közlebb egy orosz hajó romjai között számos régi pénzen kívül igen sok arany- és ezüstékszert találtak, többek közt egy nagy könyvtárlát, mely egészen aranyból volt s drágakövekkel kirakva.

* Az emberi test alkatrészei, 68 kilogramm súlyú férfit véve számításhoz, egy szakértő állítása szerint 2200 tyúktojásban mind megtalálhatók, de természetesen más csoportosításban. Ezen alkatrészekből elő lehetne állítani 98 köbméter hidrogént, mely egy 68 kiló súlyú léggömböt felröpíthetne; a testben levő vasból 7 nagy szeget lehetne készíteni, továbbá 6 1/2 kiló gyertyát s a szénnyel 65 tucat plajbászt, végül a foszfor 820,000 gyufához lenne elegendő. Mindezeket kivül maradna még 20 kávéskanálnyi só, 50 nagy cukor-darab és 12 liter víz.

* A thea-ültetvényekbe Kelet-Indiában és Ceylonban jelenleg 700 millió márka angol tőke van befektetve; az átlagos évi termés 135 millió kilogramm s körülbelül egy millió benzülöttnek ad kenyeret a theatermesztés.

* A hernyó oly falánk állat, hogy egy hónap alatt testénél 6000-szer nagyobb súlyú eledelt fogyaszt el.

Zemplényi Tivadar: Itatónál.

MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

* Régi motorkocsik. Londonban már 1822-ben járatott egy Gurhey nevű mérnök gőzomnibuszokat rövid ideig, 1835-ben Hancock talált ki új, cél-szerűbb szerkezetű gőzkocsikat. Ezek több hónapon át rendszeresen közlekedtek London és Paddington között, s már annyira ismertek lettek, hogy a kontinensen is kísérletet tettek velük, de néhány bal- eset megrémítette a közönséget, s a lapok oly nagy lármát csináltak, hogy a gőzkocsik közlekedésének szabályozására szigorú törvényt hoztak, mely a szépen indult mozgalmat tönkre tette. Így többek között arra kényszerítette a törvény a gőzkocsi tulajdonosokat, hogy járó művük előtt mindenkor menjen egy ember piros lobogóval, hogy a gyalog-járók figyelmesek legyenek a veszélyre.

* A villamosság és a szén. A villamosság alkalmazása mindinkább elterjedvén, Anglia és Amerika köszönbányáinak termelése mintegy 12 1/2 százalékkal alább száll.

* Kanári madarat körülbelül 250,000-et tenyésztenek évenként Németországban s ebből a legtöbb, 100,000-en felül, az amerikai Egyesült-Államokba megy.

* Megfagyasztott húst Új-Zéland ma már évente több mint 12 millió forint értékűt szállít Európába. Csupán juhot 2,362,535 darabot fagyasztanak meg. A szállítás külön e célra készült hajókon történik s egy font hús szállítása alig kerül három krajzárba.

* A legnagyobb tudományos mű, mely eddig megjelent, az amerikai polgárháborúról szól. A kormány adta ki 100 nagy nyolczadérfát kötetben s minden kötetben átlag ezer lap van. A mű kötetei

Olgay Ferenc: Törészet.

egymás mellett fölállítva 914 centiméter hosszú helyet foglalnak el s összes súlyok egy negyedtonna. 11,000 példányban nyomatták; előállítására mintegy 12 millió koronába s 20 évi munkába került.

* Egy katonai zenekar van Amerikában, melynek minden tagja férfi, de vezetője, Miles Nelly, nő. A híres primásnő különben előkelő zenészcsaládból származik, Miles tábornoknak közel rokona s maga is katonaruhában jár.

* A Dreyfus-pör természetesen sok munkát adott a telegrafnak. Rennes és Páris között öt új drótot vontak fel e célra s ezeken állandóan telegrafáltak. Átlag 450,000 szót küldtek naponta a lapoknak, néha egy milliót felül. A tárgyalás alkalmával Rennesben jelen volt tudósítók több ezer amerikai, francia, német, angol s más országai lapnak küldtek tudósítást. A lapokban számítás szerint legalább is annyi ilyen tudósítás jelent meg, hogy együtt 20,000-szer nagyobb műve nőttek volna, mint a biblia. A hírlaptudósítók átlagos költsége a per alatt 100,000 korona lehetett s az egész per legkevesebb 20 millió korona költséget okozott.

* A krokodil teljesen kiképződve jó ki a tojásból. Rögön egyenesen a víz felé igyekszik, bármily távol legyen is az, és igen ügyesen tudja szákmányát megragadni.

* A legnagyobb szivargyár a világon Manilában van s a «Compania general» tulajdona. Állandóan mintegy 10,000 munkást foglalkoztat s évenként 80 millió szivart, 40 millió szivarkát és 3000 tonna vágott dohányt termel.

GYERMEKEK KARÁCSONYI ÖRÖME.

Hej, mikor még mi kántálni, meg rigmust mondani jártunk karácsony estéjén! Az volt ám a világ!

Gyerekek, gyerekek, ó-kécskei, meg tiszakürti gyerekek, szeretném megkérdezni tőletek, hogy olyan szép-e még a karácsony, s visz-e még ti nektek is annyi édes örömet, mint mi nekünk hozott annak idején?

Hogy lestük így karácsony szombatján az első kigyúló csillagot! Az volt nekünk csak az igazándi betlehemi csillag! Nem voltunk ugyan a három királyok, de volt, hála Isten, jó meleg bekecsünk. A napkeleti bölceket se igen gyűrhetik volna le tudomány dolgában; de a rigmusainkat tudtuk jól, mint a folyóviz!

Az esteli szürkületben, a hó világa mellett egyszerre tíz-husz helyen is fölcsendült a kigyúló, jégvirágos ablakok alatt szerte a faluban a beköszöntő: «... egy-két énekvesssel tisztelnék meg a kegyelmetek házát; meghallgatják-e?» Persze, hogy meg. És száll az ének «Krisztus Urunk áldott születéséről» fel a magasságos egekig; a mi most úgy se lehet valami messze, sőt mintha egész a szívünkig lehajolna. Odabent a meleg szobákban az öregek is ájtatos komolyan, a kalácsot majszoló apróság meg egyenesen elképedő ámulattal hallgatják a beszűrődő éneket:

«Ez az Úr Jézus, igaz Messiásunk,
Ki által léssen bűnünkől váltságunk,
A mennyországban örökös lakásunk,
Boldogulásunk...»

Egy-egy nagyobb ablakú háznál nyájas hívó szóra belül is kerülünk, s odabent a meleg, világos szobában szíves nézésű szemek sugárai csirögatnak körül bennünket.

— No, derék fiúk vagytok! Mondjátok el még egyszer idebent is, hogy hadd értsék meg jobban Laczikáék is. Csend gyerekek!

És mondjuk fogytalan lelkesedéssel, ki tudja hányadszor már ma este.

Laczikáék ugyan, a kik az elébb odakivülről bezengő éneket még hajlandók voltak némi-nemü angyali seregek énekének venni: most ebben a nagy közelségben mintha kiközkönnének az áhitat tündér-szekerecskéjéből! — Kezre nyílt, mosolygó szemek legalább úgy tekintenek ránk, mintha azt mondanák: «Ohó, hát így vagytok? Hát csak tik vagytok? Hisz a ki ott úgy hasítja, senki más, mint Kovács Endre. Az meg ott tisztára a Misa, ni. Persze, hogy az. Emez meg egyenesen Jámbor Lajos, a bátyja csizmájában. Nézz meg az ember!»

S mire vége a rigmusmondásnak is, egész oda bátorodnak mellénk. Sőt Laczika, a ki hogy szüret óta már (úgy szokóba) néha még az iskolába is jár, — menten meg is mondja az öcs-cseinek, hogy ő bizony úgy ösmer bennünket, hogy jobban se kell. Megkérdezi, hogy «úgy-e Kovács, csak szerdán kell felmenni?» Sőt tovább bizalmasodik, hogy «hát Cseriéknél voltatok-e már? mit kaptatok?»

Oh, bizony sokat kaptunk mi, Laczika, sokat. Többet, mint te csak számba is vehetnél! Csakugyan, mire egy-két óra múlva vége a kántálásnak, szeri-szama sincs az osztzkodás alá kerülő aranyos krajczároknak. Jut egyre-tán 20 is, pedig hárman, négyen oszt-zunk!

Hanem a gyönyörűség mellett rá is szolgálunk ám emberül. Piros az orcánk a hidegtől; és ehun ni, a eszmánk is nyakig hó. Aztán meg ne essék dicsekvésnek, a mit mondok, de ember legyen ám a talpán máskülönben is az a gyerek, a ki a kántálásnak úgy igazában neki vág, s be mer köszönteni nemcsak a szomszédba, meg ányomasszonyékhöz! Lám, mi bemertünk menni az imént még a kaszinóba is, pedig a jegyző úr is ott volt, sőt maga rektor uram is. Kaptunk is 17 krajczárt csak ott. Igaz, hogy elmondatták velünk egyenként az «Öröködbe Uram»-at, meg «Hogy a babiloni vizeknél ültünk.» Sőt Nagy András sóg'ram, a ki figurás ember, az iránt is kérdezett a durák mellől bennünket, hogy «melyik fa nem ég meg a tűzön,» meg hogy «a Zebedeus két fiának ki volt az apja?»

Odahaza, a mi házunknál is mennyi földi jó! Friss kalácsütés illatával van tele a ház. A rakott asztalról álló-szülő, aranyos diók tányérszáma mosolyognak felénk. Édes apánk

előbb az öreg bibliából olvas a betlehemi szent éjszakáról szép történetet, csak épen annyit, hogy el ne almosdjunk rá. Hogy is almosd-nánk, mikor most jön még a java! Egy-egy jó szomszéd, meg atyafi család köszönt ránk ün-nepi komolysággal «sok boldog karácsony esté-ket», «erőben, egészségben, mind közönsége-sen!» S a sok tessékelés között egyszer csak előkerül a gerenda alól egy ritka vendég is, a tavalyi kártya. Felosztódik a szakajtó dió vagy mogoró, és foly a játék, míg egyszer csak azon vesszük észre mi gyerekek magunkat, hogy... felébredtünk! Hogy karácsony reggel van. Az aranyos diós, a puha kalácsos, a sok krajczáros karácsony reggelre!

Oh, be áldott, oh be jó is vagy te betlehemi Jézus; s be áldott a te karácsony ünnepe, hogy ennyi édes örömet hintegtet reánk?

Hát tirátok nézve, városi gyerekek, hogy áll a világ? Tinektek mit hoz a karácsonyi angyal? Mi jót, mi örömet? Persze, ti a kántálást hir-ből se ismeritek. Hogy is ösmernétek? Nem is eresztenétek benneteket a nagy, a végtelen ide-gen utcákra. Meg ki a Góliát is tudna beköszön-teni a 2-3 emeletes rengeteg nagy házak torony-ablakain?... Sőt ti még talán hőem-bert se láttatok? Hisz annyi havatok sincs, hogy egymást tisztességesen meghajlíthatnátok. Alig vesszitek észre, már volt: nincs. Úgy elhordják, úgy elapátolják előletek, hogy tán még a cipőcskéteket orrát se márthatjátok bele.

No, de azért a karácsony nektek is csak kará-csony! Ilyenkor szebbek még a kirakatok is. Nem utolsó multság biz az, mindezeket végig-bámulgatni, mialatt szép rendivel kiválogatja az ember, hogy mit vinne haza, ha egyszerre csak valami hatalmas tündér elküldtaná, hogy «hipp-hopp, ki a mit megfoghat: azé legyen!»

Hátha úgy is azé lesz? Nektek gyűjtják talán föl jószágos angyalok a sok gyertyájú, szép kará-csonyfákat?

Hanem megálljatok csak, gyerekek, megáll-jatok! Hadd mondjak még valamit. De ám mindnyájatoknak. Ti nektek is kécskei, meg tiszakürti gyerekek, meg ti nektek is, nagy-városiak.

Tudjátok e, hogy nagyon sok jó gyermek van a világon, tán épen a ti szomszédotokban is, a kinek nincs se karácsonyfája, se semmi kará-csonyi öröme. Csak köny a szemében, meg bánat a szívében. Azontúl semmi, semmi, még tán az a darabka kenyér se, a mit a könyvével szóhatna meg az a szegény kis árva...

Mikor majd karácsony estéjén az ünnepi kalácsot otthon megszégték, vagy mikor majd édes anyátok és édes apátok megölel: megcsó-kol benneteket: kérdezzétek meg tőlük, hogy igazán vannak-e ilyen gyerekek? S kérdezzé-tek meg azt is, hogy mit kell azokkal nektek cselekedni? Kérdezzétek meg!... Sz. M.

A BOEROK TÜZÉRSÉGE.

A tanszávi háború kitérése előtt az angolok hadseregük nagyobb számán kívül különösen abban biztak, hogy a boerok tüzérsége nem lesz képes megállni helyét az övékkel szemben. Arról, hogy 1884 óta a boerok mennyit tettek tüzérségük fejlesztésére, úgy látszik, nem volt tudomásuk. Még kevéssel a háború előtt egy elsörendű folyóiratban ezt írta egy angol kato-nai kitűnőség: «A boer tüzérség legénysége az angolokéval össze sem hasonlítható s ép úgy, mint az erődítvények, csak alkalmatlanságára szolgálnak majd a boeroknak, mert olyan harez-

KARÁCSONYKOR.

Goró Lajos rajza.

Stetka Gyula: Rónay főispán arcképe.

módra fogja őket kényszeríteni, a mely nem nekik való.

Pedig a boerok, mint fővezérük, Joubert tábornok is megírta egy németországi barátjához intézett levelében, az angolok ellen 1884-ben vívott háborújuk óta nagy erőfeszítéssel szereztek tüzéségüket; ágyúkat, lövészeret szereztek be Német- és Franciaországból s ezt oly ügyesen tudták leplezni, hogy az angoloknak nem tűnt fel.

A tüzéség a boerok hadseregének egyetlen állandó fegyverneme. Többnyire kiszolgált német tisztet s altiszteket szervezték és gyakorolták be és a modern hadi tudomány színvonalára emelték. A boerok sajátos taktikájuk, hogy előretolt s ágyúkkal is felszerelt csapatokkal az angolokat kedvezőtlen területeken való támadásra csábítják, ezután ezt a területet elhagyva, az ellenséget arra kényszerítik, hogy rohamokban apaszsa erőit az ő hátrább levő, bevehetetlen állásaink ellen, — a tüzéségtől rendkívüli harc képességet és gyakorlottságot kíván meg.

A transzváli köztársaságnak a mostani háborúban teljesen modern ágyúi vannak. 75 milliméteres gortüzelő ágyúi különbek, mint az angol Armstrong-ágyúk. Az ostromoknál 155 milliméteres ágyúk működnek, a melyeket a franciaországi creuzoti gyárból szereztek be. A hírlapok azt is emlegették, hogy ezek az ostrom-ágyúk a Krupp-gyárból valók. Ebből azonban, mint tjabban megállapították, csak annyi igaz, hogy néhány éve Joubert tábornok tárgyalta a Krupp-gyárral, személyesen is elment Magdeburgba, de a tárgyalások ismeretlen okokból megszakadtak és csak kisebb, gortüzelő ágyúkat vettek a boerok a Krupp-gyárból. A nagy várúgyukat is mind a creuzoti gyárból vették. Ilyenek a négy erőddel védett Pretóriában álló nagy 250 és 280 milliméteres ágyúk, melyek 11 angol mérföldnyi területen uralkodnak. Maxim-féle ágyúk is szerepelnek a háborúban; ezek angol gyártmányok: a Jameson-féle betörés alkalmával vették el a boerok a betörőktől. A boer tábori tüzéséghez tartozik a távirások osztálya, a kik a heliographokkal is tudnak bánni. Lövészerük pedig annyi van, hogy ha a háború igen sokáig elhúzódna is, mégsem fognak fogyatkozást szenvedni.

Oranje szabadállam tüzésége hasonló szervezett, mint a transzváliaké. Parancsnoka Albrecht őrnagy, német származású ember, a ki az 1870-iki porosz-francia háború-

ban részt vett és azután Oranjeban telepedett meg.

A két boer állam tüzéségének és ágyúinak számáról nincsenek pontos adatok. Hozzávetőleges számítás szerint, Transzválnak mintegy 60 ágyúja lehet, az Oranje-államnak pedig 25, a mely utóbbiak kisebb kaliberűek. Levonva ebből az erősségek nehéz ütegeit, a csatatéren összevéve 10 ütege működik a két államnak. Az angolok tehát tekintélyes túlerővel vannak s ezért kell a boeroknak arra törekedni, hogy mindig a kellő helyen állíthassanak mentől több ágyút az ellenség elé, a mit csak a nagy mozgékonyág mellett érhetnek el, a mely a boer hadvezetésnek legjellemzőbb sajátossága.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A paradicsom. Irta Dante Alighieri. Fordította s jegyzetekkel és magyarázatokkal kísérte Szász Károly. Budapest 1899. A Magyar Tud. Akadémia könyvkiadó vállalatának idei sorozatában az egyik kötetet Dante nagy költeményének, az Isteni Színjátéknak harmadik része: A paradicsom képezi. E mű megjelenése sokkal fontosabb irodalmi esemény, semmint egyszerű fölemlítéssel napirendre térhetnének fölötté. A világirodalom egyik legkiválóbb költői remekének átültetése mármagában véve számot tarthat az irodalom minden barátjának érdeklődésére; de még inkább fokozhatja az érdeklődést az a körülmény, ha a nagy florenczinek halhatatlan művét méltó fordításban mondhatjuk immár egészen sajátunknak, s hogy e nagy munka Szász Károly érdemeiben és sikereiben gazdag műfordítási működésének mintegy zárkövéül tekinthető. Reméljük, hogy az a munkás toll, mely a világirodalom nagy szellemének oly fáradhatatlan és hivatott tolmácsa volt, ezután sem fog pihenni; de az ősz költő, ily nagy feladattal, a minőt most megoldott, többé aligha fog próbálkozni. Sőt azt is bátran mondhatjuk, nem is találna hasonló nehézségű feladatot. A Divina Commedia külső formája, a terzina, már magában próbára teszi a leggyakorlottabb műfordító ügyességét is; azután jön a mű nyelvezetének, — mely nem egyszer a scolasticusok philosophiájának elvont, ma már alig érthető nyelve — rendkívüli tömörsége, végre a sok tartalmi nehézség; mert a mint gróf Szécsen Antal Danteról írt szép tanulmányában mondja, «a Divina Commedia», míg költői belbecsét a költészet legmagasabb elemeiből merítette, tartalmában, tényleges alapjában és külső alakzatában saját kora eszményeivel, politikai, vallásos és tudományos eszméivel állott a legszorosabb összefüggésben.» A számtalan helyi és személyi vonatkozás s a scholasticusok tekervényes rejtekei beható kommentár nélkül lehetetlennek teszik az Isteni Színjáték élvezését, sőt még megértését is. Szász Károly nemcsak terjedelmes bevezetésben ismerteti mindjárt az első részét a mű alapeszméjét és alkotását, hanem csak gazdag tárgyi jegyzetekkel kíséri énekekről-énekre, s mondhatni sorról-sorra az egész nagy művet, hanem külön fejezetekbe foglalva az összetartozó énekeket, minden ily fejezetet külön bevezetéssel látott el. Az Isteni Színjáték mindhárom része (a Pokol, Purgatórium, Paradicsom) a terjedelmes bevezetésekkel és magyarázatokkal egy-egy nagy kötet. Az utolsó rész bevezetésében nagyérdemű fordítónk lelkiismeretesen beszámol munkájáról, mely évtizedekre vezet vissza. Kisérletképpen 1872-ben lefordította a «Pokol» első énekét, de csak a hetvenes évek végén határozta el magát a nagy feladatra. Azóta húsz év telt el nem lankadó munkásságban, a szeretet, melylyel Szász Károly munkához fogott, az évekkel egyre nőtt. A «Pokol» 1885-ben jelent meg, a «Purgatórium» 1891-ben követte s most nyolcz év múlva az utolsó rész, a «Paradicsom» is a magyar olvasóközönség kezében van. Álljon itt mutatványul az angyalok felvonulása:

Sárgás csillámú fényt láték ragyogni,
Folyó alakban, két part közt, csodásan
Hímes tavasz-pompában mosolyogni;
Szikrák a vízből pattogtak busásan,
S ultiék virágokra körös-körül le,
Aranyba foglalt rubin-ragyogásban.

Majd, mintha illattól megrészgélve,
A csoda örvény-mélybe visszazálltak,
S ha egy leszálit, más szálla fel belőle.
«A magas vágy, mely téged sarkal s áthat,
Megértened, a mit látsz: annál jobban
Tetszik nekem, minél mohóbban támad.
De innod kell előbb itt e habokban,
Mielőtt oszillapulna szomju lázod!»
— Szólt szeméinek napja most. Azonban
Hozzá tevő: «E folyam, e topázok,
Mik kelnek s szállnak, e fűvek mosolyja
Valóukat csak árnyként magyarázó.
Nem, mintha ez nehéz értelmű volna;
De benned a hiba, csak tenmagadban,
Ki nem látál ily fényt s mítsem tudsz róla!»
A csecsemő se fordul s nyúl mohóbban
Kezével az emló után, ha jól
Elkésve ébred, túl a megszokottan,
Mint én, hogy két szemem világiból
Jobb tükrök váljanak — a víz fölébe
Hajoltam, mely jobbulsunkra foly.
S alig ivott szempillám peréme
Belőle: ím kerékre válni láttam,
Mi még előbb hosszán húzóda méne.
Es erre, mint a kik előbb álczákban
Jártak, másképp tűnnek föl, idegen
Színök' levette és valóra váltan:
Nagyobb tüzekké úgy váltak nekem
Szikrák s virágok — s lehetett szemlélnem
Két udvarát az égnek idefenn.
Oh Istennek visszfénye, a mely vélem
Az igaz ország dicséit meglátatta,
Adj most erőt: mit láttam, elbeszéltem!
Oly fény van ott fenn, a mely látni hagyja,
A Teremtőt a teremtmény szemének,
Kinek egy ultié csak: hogy Őt láthatja!

Jegyzet. A költő folyót lát maga előtt, csupa fényt, két part között, melyek hímes virággompa közt haladnak. A szikrák az angyalok, a tüzfolyóból kipattanva, a part virágaira ultié, majd azok illatától ittaulva, visszazállnak ismét a folyóba, s a mint egy visszazállt, más jött ki helyette. Beatrice Dante bámulatát azzal csitítja, hogy bálulása őt nem lepi meg, sőt örömeire szolgál ily nagy vágya, de innál kell e vízből, hogy erősödjen s hozzáteszi: E fény, a minőnek látod, csak árnya valóságának; de az ok csak a Dante gyöngye látásában van. Dante a maga szomját, a Beatrice biztatására e vízből inni, a csecsemő mohó sietéséhez hasonlítja az emló után. Elég volt neki csak a víz fölé hajolni s szempillájával érteni a vizet, már világosabban lát. A mit eddig hosszán vonuló folyóknak látott, most felnyit szemével kerekalakúnak látja. «A folyó hosszúsága» — mondja Venturi — «Isten kiadását teremtettsére jelképezi; a kerek alak kiadását visszatérést Istenhez, mint első forrásához s utolsó véghez.» Az előbbi szikrákat s virágokat is most való alakjokban látja, nagy tüzekké válna: Isten két udvarának tagjait, az angyalokat s az idvetült lelkeket mind, teljes fényökben.

Jókai Mórnak régóta népszerű könyvét, A Magyar Nemzet Történetét, illetőleg annak első kötetét új, most már V. kiadásban adta ki a Franklin-Társulat. Ez új kiadáshoz a kiadók gondosan összeválogatták mindazokat az illusztrációkat, a melyekre hazai festőművészeink történeti képei után szert tehettek. Első helyen ezúttal is ott vannak

Innocent Ferencz: A mese.

A MÜCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Tolnay Ákos: Női arckép.

Fadrusz Jánosné: Női mellszobor.

A MÜCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Geiger történeti rajzai Árpád koráról; de mellettök ezúttal először foglaltak helyet: Than Mór, Lotz Károly, Székely Bertalan, Vizekely Béla, Feszty Árpád, Kovács Mihály, László Fülöp, Orlai Soma, Liezen-Mayer Sándor, Gyárfás Jenő, Wagner Sándor történeti festményei után készült rajzok, a kikhez a külföldiek közül: Knaackfuss, Checa, Rafael, Naue Gyula, Gatterer G. J., Piloty Károly, Matějko és Doré Gusztáv sorakoznak. A költői fölfogással és előadással írt munkának ez új, díszes kiadása kivált az ifjúságnak kétségkívül ép oly kedvelt olvasmánya lesz, mint volt évtizedeken át. A sok képpel ékesített könyv ára 2 frt 50 kr., vázonkötésben 3 frt 50 kr.

Magyar természeti és vadászképek. Irta Bársony István. Bársony István szépirodalmi munkásságának javarészt a természet szépségeinek rajzolására szentelte s hogy mily sikerrel, azt mutatják eddigi művei, melyek először a magyar olvasóközönség előtt. Legújabb könyve, a «Magyar természeti és vadászképek», méltán sorakozik előbbi munkáihoz. Huszonöt apróbb dolgozatát válogatta itt össze, melyekben elvezet bennünket a mocsarak rejtelmes világába, az erdők csöndjébe, a napfényes rónákra, érdekesfészteken ir le különféle vadászatok, foglyok és nyúlhatást, róka-nyomozást, orvvadászokkal való küzdelmet, stb. Bársony István mindent a vadászember élesen látó szemével néz meg s a költő szívének melegével ír le. Nyelvezete hozzásimul a tárgyhoz: néhol lágy, ábrándos, majd erőteljes. A díszes kiállítású könyvhöz Neogrady Antal festőművész készített szép szövegközi és részben külön lapokra nyomtatott rajzokat. A sötétzöld vászonba kötött könyv cím-oldalát színes vadászkep díszíti. A könyvet az Athenaeum r. t. adja ki; ára díszkötésben 6 frt 50 kr.

Bosznia és Hercegovina a trónörökös könyvében. A Rudolf trónörökös által kezdeményezett «Oszták-Magyar Monarchia Írásban és Képen» című munkában Bosznia és Hercegovina ismertetésére is egy kötet van szánuva, melynek első füzeté napokban hagyta el a sajtót. «Boszniai és Hercegovina» kötetét Kállay Benjámin közös pénzügyminiszter fő felügyelete alatt a tartományi kormány legelőkelőbb tagjainak közreműködésével készült; a képek rajzolására jeles magyar, oszták, horvát és bosnyák festőket szólítottak föl. A mit Bosznia és Hercegovina természeti és művészeti kincsekben fölmutathat, mindazt népszerű előadásban adják ez új kötet füzetéi, s a leírásokat a legnevezetesebb dolgokról fölvevő rajzok teszik teljesebbé. Az önálló egészest tevő kötet 17 füzetre fog terjedni, s

178 képpel, köztük egy színes népviseleti képpel lesz díszítve. A füzetek havonként jelennek meg, váltakozva a magyarországi rész hátralevő füzetével. Egy-egy füzet ára 30 kr. Kapható a bizományos Révai-Testvéreknél s általuk minden hazai könyv-árusnál.

Ujváry Miklós, a magyar Robinzon. A serdültebb ifjúság számára írta Radó Vilmos. Az Athenaeum kiadása. Ezen könyv megírásánál a Székér Joachim «Magyar Robinzon» című munkája szolgált alapul, mely a század elején nagy népszerűségnek örvendett, de napjainkra alig maradt fenn belőle ritkaságképpen néhány példány. A meséje azonban olyan érdekes, hogy valóban jó gondolat volt azt újra feldolgozni. A csinos kiállítást, kemény kötésű könyvet, számos, rajz is ékesíti. Ara 1 forint 80 krajczár.

Munkácsy «Golgothá»-ja színes nyomásban, sikerült másolatban jelent meg Egyházy Agoston és társánál Budapestben. A második Kádár művész hazánk párisi sokszorosító műintézetéből való. Munkácsy «Golgothá»-ja, Krisztus a Kálvárián, a nagy művész legnevezetesebb festményei közé tartozik hatalmas drámai jelenetével. A közönség örömmel fogadhatja a mester művének ezt a sokszorosítását. A 125 cm. hosszú és 95 cm. magas nagy kép, Egyházy-czégégnél díszes rámban rendelhető meg.

Új folyóiratok. «Fehér könyv» cím alatt Bródy Sándor havi folyóiratot indított meg, melynek első kötete most jelent meg, csinos könyvalakban. Az új folyóiratnak szokatlan sajátossága, hogy minden kötetét Bródy fogja írni, s maga a kiadója is. Az első kötet regénynyelv kezdődik, s ennek «Egy rossz asszony természetrajza» a címe, majd politikai, irodalmi, színházi dolgok, megjegyzések következnek sok elevenességgel. Az első kötetnek kiváló érdekességű közleménye «Beszélgetés Wekerle Sándorral». A «Fehér könyv» megjelenik minden hónap elején és előfizetési ára számonként, füzeve 80 kr. díszkötésben 1 frt. — Másik új folyóirat Huszadik század, mely a társadalmi kérdésekre vonatkozó eszmék terjesztését tűzi céljául. Szerkeszti dr. Gratz Gusztáv. Az első füzet főbb cikkei: «Tudományos publicisztika» dr. Jászi Oszkártól; «A századvégi degeneratio», dr. Moravcsik Ernőtől; «Az amerikai csókjárdány», Lombrosótól; «Mezőgazdasági munkás törvényhozásunk» Szántó Menyhértől; «A jogi szakoktatás reformja és a társadalmi tudományok», dr. Somló Bódogtól. Ezenkívül hazai és külföldi szakművek ismertetése. Előfizetési ára egész évre 16 korona, egyes szám 1 1/2 korona.

A Törvényhatósági Naptár 1900-ra is bő és részletes czimattárral megjelent. Az új évfolyam ismét bővült az eddigiekhez képest, a mennyiben közli az országban levő összes gazdasági egyletek tisztikarának jegyzékét is. A naptár ára füzeve 1 frt 50 kr., kötve 1 frt 80 kr.

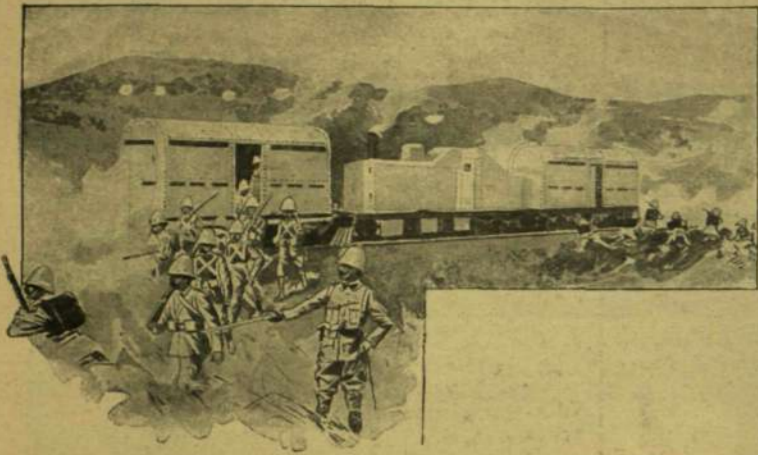
A Pesti Hírlap naptára, szerkesztette Schmittely József. Tizedik évfolyam. Most is változatos tartalmu naptár, olvasmányokkal, ismeretterjesztő, tájékoztató közleményekkel, az év nevezetesebb eseményeire vonatkozó képekkel. A szépirodalmi rész első közleménye Mikszáth Kálmánnak «Egy éj az Arany Bogárban» című elbeszélése.

A Csáthy-féle debreczeni tárcza-naptárak az 1900-ik évre is megjelentek, már 34 ik évfolyamban. Áruk 16—20 és 30 kr.

A műcsarnok téli kiállítása. A téli kiállítás a műcsarnokban a hazai művészeké, a tavaszi már vegyes, azon külföldiek is részt vesznek. A mostani kiállítás megnyitása vasárnap, december 17-ikén ment végbe.

Nagy sokaság gyűlt össze a városligeti műcsarnokban. A villamos fényben ragyogó termekben sokáig együtt volt a közönség. Pontban öt órákor megérkezett a csarnokba Wlassics Gyula kultuszminiszter, a kit Berzevicsy Albert, a Képzőművészeti Társulat alelnöke, K. Lippich Elek, a kultuszminiszterium művészeti osztályának vezetője, Kammerer Ernő, Szalay Imre, Benkő Kálmán igazgató, a választmány tagjai, továbbá Telegy Károly műtárnok, Ambrozovics Dező dr. titkár és Hajós Jenő segédtitkár fogadtak a bejáratnál. A miniszternek Berzevicsyhez fordúlva így szólt: — «Remélem, sok szépet fogok látni és meg fogom ismerni a magyar művészet mai állapotát.» Majd kifejezte örömét, hogy a képzőművészeti társulat a részletfizetéssel könnyebbé tette a művásárlást, a mely ezáltal minden bizonynyal nagyban föl fog lendülni. Ezután megkezdte sétáját a termekben. A miniszternek nagyon tetszett a tárlat és több művészek ki is fejezte tetszését. Majd pedig megígérte, hogy legközelebb nappal is meglekinti a tárlatot és a párisi kiállításra szánt képek vásárlására is kinevezi a bizottságot. Két órahosszat időzött a miniszter a kiállításon. A megnyitáson ott volt Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, Zsilinszky államtitkár, Jókai Mór nejevel, Rohonczy György altábornagy társparancsnok, és közélet nagyon sok képviselője. — A kiállítás nappal és este — villamos világítás mellett — látható. Csütörtökön este a honvédszeker játsszik a nagy kerek teremben. A műcsarnok választmánya, hogy a közönség vásároló kedvét élesse, olykép intézkedett, hogy a kiállított képeket részletfizetésre is meg lehet vásárolni.

Vígcsinház. A Vígcsinház, melynek játékrendje nagyon is a felnőttek számára való, most a gyermekvilág és ifjúság számára gondoskodott látványosságról. «Többsincs királyfi» a címe, írta Benedek Elek, zenét szerzett hozzá Kun László, s decz. 19-ikén játszották először. Benedek Elek, a magyar népmesék gyűjtője, ehhez a látványos színművéhez is a magyar mesévilág kincseit használta föl s ügyesen válogatta ki a népmesék egyes részeit, alakjait, és tartalmilag is kerekded művet vitt a

ANGOL PÁNCZÉLOS VONAT.

szinpadra, melylyel kellemesen szórakoztathatja a felbőjtöket is.

A *«Tobbsincs királyi»* legtöbb része és alakjai jó ismerősök azok előtt, a kik gyermekkorukban mesékben gyönyörködtek. Tobbsincs királyi az az egyetlen királyi gyermek, a kinek születéséről a távollevő apa nem tudván, az ördög ráveszi az apát, hogy adja oda neki. Mirkó király vadászaton eltévedt a fekete király, Háj-Háj birodalmában; hét hónapig bolyongott, s akkor az ördög ajánkozott, hogy kivezeti a rengetegből, ha neki adja azt, a mi a feleség után neki a legkedvesebb. Mirkó nem tudta elképzelni, mi lehet neki legkedvesebb a királynén kívül. Otthon találta aztán a bölcseben Tobbsincs királyit, ezt kellett volna az ördögnek adni. Husz esztendő múlt el, akkor az ördög Háj-Háj, a fekete király képében, beállított a napkeleti király udvarába, hogy Tobbsincset magával vigye és neki adja leányát, Szélikét, de Tobbsincs mást szeret: Világszép Gyöngyvirágot, a kit kiszabadít a sárkány hatalmából és a kit sok viszontagság után Szélike és egy ügyes szabad székelyasszony, Ráki, segítségével feleségül is vesz. Az ördög is megtér és az emberek közé jön lakni, szép leánya, Szélike pedig a csillagszemű világszép juhász párja lesz. — Ebbe a mesébe sok víg alak, számos mulatságos helyzet visz életet, mozgást. A tisztelettel hopenester bizonyára megnevetette majd a délutáni előadások fiatal közönségét, a tűzről pattant székely menyecske pedig, a ki még az ördögököt is megtánczoltatja, mosolyt csal a kényesebb izlésű felnőtt néző ajkára is. A zene is jól kiegészíti a tündérmesét, valamint a fényes kiállítás és tarkaság. A naiv világba jól beletaláltak a szereplők magokat, s az elegáns női alakok személyesítője, Haraszthy Hermin talpraesett székely menyecske tudott lenni. Hunyadi Margit, Lenkey Hedvig, Varsányi Irén, Nógrádi Jolán, Balassa, Tapolezai, Kazaliczky, Szerémi, Rónaszéki teljes odaadással játszottak és alakítottak. Velők együtt tapsolta ki a közönség Benedek Elek, a szerzőt is.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia decz. 18-iki összes ülésén b. *Eötvös Loránd* elnököt, s az ülés egy korán elhunyt magyar tudós emlékezetének volt szentelve.

Hegedűs István egyetemi tanár *Abel Jenő* 1889-ben elhunyt filológusunk fölött mondott emlékbeszédet. Abel a magyar művelődés olasz nyomainak kutatásával nagy szolgálatot tett ismereteinknek. Hegedűs jellemzőn vázolta ezt a munkásságot, melynek fő része az olasz levéltárak kutatásában s azok magyar vonatkozású feldolgozásában nyilvánult. Két új Corvin-kodexet is talált. Janus Pannoniának Teleki-féle kiadását, mely egyike a magyar filológiai tudomány legbecesebb termékeinek, mintegy 1500 sornyi új verssel szaporította, ezenkívül Galeotto Marzio életrajzát egészen új adatok alapján tisztázta és a dunai Tudóstársaság tagjairól bámulsztató szorgalommal állította össze az adatokat, melyek fényesen bizonyítják, hogy Mátyás király halála után is mi mélyen benne voltunk az európai egyetemes humanista áramlat sodrában. A tetszéssel fogadott emlékbeszéd után a *folyó ügyek* tárgyalása következett, melyek során elhatározták, hogy a jövő évi székesfejérvári *Vörösmarty* ünnepélyen az Akadémia testületileg részt vesz és jövő évi decembri összes ülésén *Gyulai Pál* fog *Vörösmarty* fölött emlékbeszédet mondani.

Az összes ülést a *III. osztály* ülése követte, melyen *Frólich Izidor* *Abt* Antalnak, *Klein Gyula* dr. *Richter Aladár* kolozsvári egyetemi tanárnak, *Mocsary Sándor* *Szépígyéti Győző* főreáliskolai tanárnak egy-egy szakszerű dolgozatát mutatta be.

BOER TŰZÉREK HARCOZA.

A Magyar Néprajzi Társaság decz. 20-iki ülésében *Vikar Béla* jelentést tett újabb dalgyűjtéséről, melyeket az idén *Wallasics Gyula* közoktatásügyi miniszter és *Lukács Béla*, a párisi kiállítás kormánybiztosának támogatása mellett oly eredményesen folytathatott, hogy ez időszerint fonográfban megörökítve 500 hengerből s mintegy 2000 dallamból álló gyűjteménye van. Ezt a gyűjteményt a párisi kiállításon is bemutatják, azután az egész a Nemzeti Múzeumba kerül. A fonográf kíséretében előadott érdekes fölolvadás után dr. *Sebestyén Gyula* *«Haláltalan Detre»* című fölolvadásában azt bizonyította, hogy a népvándorlaskori gazdag mondaköltészet főhőse, Berni, vagy Veronai Detre, Magyarországon, a Balaton nyugati sarkán, valahol Keszthely téjében született. Sebestyén azt is bizonyította, hogy *Detre* né a magyar mondákban a *haláltalan Detre* és nem mint eddig írták *Halhatatlan Detre*, vagy a hogy Arany énekelte, *Vashomloku Detre* volt a neve.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

1900. évi folyamára. (47-ik évfolyam.)

A *«Vasárnapi Ujság»* szépirodalmi és ismeret-terjesztő képes hetilap, hetenként két év félíven, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel jelen meg. E legrégibb magyar képes hetilap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval korunk történetének igazi képes krónikája legyen.

A *«Vasárnapi Ujság Regénytára»* eredeti elbeszéléseket és regényeket, többnyire illusztrálva, közöl *Jókai Mórtól*, *Mikszáth Kálmántól*, *Baksvay Sándortól*, *Gyarmathi Zsigánéltól*, *Rákosi Viktoról*, *Vértesi Arnoldtól*, *B. Bültner Limától*, *Petelei Istvánól*, *Szövics Bélától*, *Kazár Emilől*, *Békési Antaltól*, stb. — A külföld szépirodalmából a legjelesebbeket válogatja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket.

Mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is. A női foglalkozás körébe tartozó közlemények és képek kívül ismerteti időnként a divat terén fölmerülő s a jó ízlést és a szép írást érzéket fejlesztő legújabb jelenségeket.

A *«Vasárnapi Ujság»* társalpa, a most már 46-ik évfolyamába lépő *«Politikai Ujdonságok»*, melyet, mint az *események hű és részrehajlatlan előadóját* valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg.

A *«Politikai Ujdonságok»*-at illetőleg jövő új-évtől kezdve a lap előfizetőire nézve azon *előnyös változtatást* léptetjük életbe, hogy a *«Politikai Ujdonságok»* előfizetői és lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett *külön*

díj nélkül kapni fogják a «Világkrónika» képes heti közlönyt és a «Magyar Gazda» című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet. Az így két melléklettel megjelenő «Politikai Ujdonságok» előfizetési ára az eddigi marad.

A *«Világkrónika»* című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkekben kívül rendszeren közöl *nagyobb elbeszéléseket, utirajzokat, úgy szintén mulatótató közleményeket, talányokat, stb.*

Az 1900. év január 1-től kötelező koronaérték már életbe lépve, előfizetési árainkat jövő nekünk is nem forintban és krajczárban, hanem koronában és fillérben kell számítanunk, a mi természetesen a *dolog lényegén semmit sem változtat, előfizetési áraink maradván az eddigiek.*

Koronaértékben

Előfizetési föltételek:	Egész évre			Félévre			Negyed-évre		
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	
A Vasárnapi Ujság	16	—	8	—	4	—	—	—	
A Világkrónikával együtt	19	20	9	60	4	80	—	—	
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	24	—	12	—	6	—	—	—	
A Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	10	—	5	—	2	50	—	—	

Az előfizetések a *«Vasárnapi Ujság»* és *«Politikai Ujdonságok»* kiadó hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők. *Egyes előfizetések* legelőszérűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

MI UJSÁG?

Figyelmeztetés. 1900 január 1-én a kötelező koronaszámítás lép életbe. A lapunkhoz mellékelt postautalványon tehát az előfizetési összeg 1899 deczember 31-ig még frt értékben, 1900 január 1-től kezdve azonban koronaértékben irandó ki, oly módon, hogy e szavak *«Osztrák értékű»*... «forint»... «krajczárról» kihuzandók, s utóbbiak helyett «korona»... «fillér» irandó. Jan. 1-től kezdve a postahivatalok csakis az ilyen utalványokat fogadják el.

A *«Vasárnapi Ujság»* olvasóinak figyelmébe ajánljuk a mai számban is közölt előfizetési felhívásunkat, s különösen is felhívjuk figyelmüket arra, hogy a kik a jövő 1900. évtől kezdve a *«Vasárnapi Ujság»*-gal együtt a *«Politikai Ujdonságok»*-at is megrendelik, e politikai és gazdasági hetilapunk mellett a *«Világkrónika»* képes heti közlönyt is *külön díj nélkül megkapják.*

A királyné budavári szobra. Néhai Erzsébet királyné születésnapja összesik karácsony ünnepével. Az országgyűlés és napra mindig elküldte szerencse-kívánatait. Most, halála után a második karácsonykor, a királyné emlékének megörökítésén buzgólkodik a kegyelet, s ép e napokban történetesen elhatározó intézkedések Erzsébet királyné nagy emlékezetének megörökítésére. A miniszterelnök palotában decz. 19-ikén értekezletre jött össze az Erzsébet-szobor országos bizottsága a miniszterelnök elnöklésével. A végrehajtó bizottság tett jelen-

EGY BUDAPESTI JÁTÉKREKESKEDÉS KARÁCSONYI KIRAKATA.

Ballut Árpád rajza.

tést eddigi működéséről. A szoborra 722,000 forint gyűlt össze, elérkezett tehát az idő, hogy Erzsébet királyné szobrának elkészítésére a pályázatot ki-hirdessék. Megállapították a pályázat föltételeit. A szobor Budavárban, a Szent-György-téren fog állani. A pályázatban csak magyar művészek vehetnek részt. Egyebekben a föltételek szabad teret engednek a művészi felfogásnak, a helyi viszonyok tekintetbe vételével. Három díj lesz: egy 10, egy 6 és egy 4 ezer koronás; a pályázatok felett tizenkét tagból álló bizottság ítélt.

Erzsébet királyné síremléke. *Zala György* szobrász nem sokára elkészül az Erzsébet-emlékkel, a melyet a magyar nők kegyeleto jelül a bécsi kapuczinusok sírboltjában állítanak föl. Az ünnepélyes elhelyezése az emlének januárban megy végbe. Az Erzsébet-királyné alap központi bizottsága elhatározta, hogy az emlék költségeire befolyt összeg fenmaradó részét, a mely körülbelül 50,000 koronát tesz, a szegény tüdőbetegek sanatóriumának céljaira engedi át, akként, hogy négy-öt, egyenkint 10,000 koronás alapítványi helyet létesít.

A törvényhozás karácsonya. Az országgyűlés is ünnepel: szétosztott, a nélkül, hogy sikerült volna a zavaros politikai helyzetet tisztázni. Az osztrák állapotok miatt december hó 21-ikén abbahagyta a képviselőház a kvóta-javaslat fölötti vitát, melyet fölölegessé vált folytatni, vagy megszavazni, mert Ausztriában Clarly kormány nem bírta a reichsrathban keresztil vinni a kvóta-javaslatot, valamint más egyéb, a magyar gazdasági kiegyezésre vonatkozó javaslatokat sem. Az osztrák kormány tehát lemondott, s oda át most már császári rendeletekkel léptetik életbe a kiegyezést, a kvótát pedig Ó Felsége állapítja meg egy esztendőre. A magyar képviselőház decz. 22-ikén Széll miniszterelnök indítványára elnapolta üléseit, s csak január 15-ikén folytatja tárgyalásait.

Jóteknő czéla fordított tiszteletdíj. Említettük, hogy *Hegedűs Sándorné*, szül. *Jókai Jolán* urhölgy, a kereskedelmi miniszter neje, lelkes cikket írt a *«Pesti Napló»*-ba a hazai ipar pártolásáról. Egy nagyiparos, ki e hazának fogadott, de hű fia, a fölvetett eszméktől és a cikkek hazafias hangjától meghatva, irónőjének ezer forintot küldött tiszteletdíj fejében. A kegyelmes asszony —

mint a *«P. N.»* írja — az ezer forintos tiszteletdíjat a következő célokra fordította: küldött belőle 600 forintot a Nagypénteki Társaságnak, 100 forintot a budapesti teológiai konviktusnak, 100 forintot a debreczeni Stefánia-árvaháznak, 50 forintot a miskolci fillér-egyesületnek, 50 forintot a pápai református nő-egyesületnek, 50 forintot a komáromi református nő-egyesületnek és 50 forintot a Lorántffy Zsuzsanna-egyesületnek.

Petőfi-és Arany-ereklyék. *Arany László özvegye* becses emléktárgyakat, melyek két nagy költséget, Petőfi és Arany János nevéhez fűződnek, adott át a Petőfi-társaságnak. Mutatják ezek egyttal a két nagy költségek egymás iránt való szívből fakadt szeretetét. Ezek a tárgyak: egy selyemkendő, a melyet Petőfi viselt s a melyet Arany Jánosnál kapott; egy pléhdoboz, a melyen Arany Jánosné kezeirésével föl van jegyezve, hogy azt Petőfi a szabadságharc alatt pénztartónak használta, és végül egy kis ezüstkanál, rajta *A. J.* betűk. Ez a kanál olyan huszaból készült, melyet Arany Jánosnak Petőfi mint az első magyar pénzt, egyenesen a pénzverőből hozott ajándékba 1848-ban. *Arany Lászlóné* az ereklyéket szép levél kíséretében küldte el, ahoz egyszersmind száz forintot mellélt, hogy a Petőfi-társaság elhunyt férje nevét alapítói sorába igassa. A Petőfi-Társaság elnöksége köszönő levelet írt Arany Lászlónak, a kinek levelét az ereklyékkel együtt megörzi a föllállítandó Petőfi-házban.

Adomány a hírlapírók nyugdíjintézetére. A magyar kereskedelmi csarnok e hó 17-ikén ünnepi díszülést tartott dr. *Schreyer Jakab* érdemei méltánylására. *Schreyer* ugyanis huszonöt esztendő óta viszi e testületnél a titkári tisztet lelkiismeretes pontossággal és erélyességgel. Jubileuma alkalmából sokan üdvözölték levélben is, ezek közt *Hegedűs Sándor* miniszter, *Schmidt József* államtitkár. Dr. *Schreyer* az ünnepély emlékére ötezer forintos alapítványt tett a magyarországi hírlapírók nyugdíj-intézeténél.

Tinódi Sebestyén emléktáblája Kassán. Emléktáblával akarják Kassán megjelölni a Tinódi Sebestyén egykori lakását. A lantos diák vándorlása közben sok ideig tartózkodott Kassán, művei nagy részét itt írta s hitelesen tudják, hogy Kassán tartózkodása alatt a Kovács-utca egyik régi házában lakott.

A budapesti új tőzsde-palota. Az új-épület helyén épülő tőzsde-palota terveire beérkezett

pályaművek fölött decz. 19-ikén mondott ítéletet a bíráló bizottság. Hét pályadíj volt kitűzve. Az első díjat, 10,000 koronát a *«Work»* jelű terveknek ítéltek oda. Ennek szerzője *Alpár Ignác*, ki az ezredéves kiállításon a történelmi csoportot tervezte; az egyenként 5000 koronás két második díjből is az egyiket *Alpár*, a másikat pedig *Lechner Ödön* és *Baumgarten Sándor* nyerték. *Lechner* a magyar építészeti stíl úttörője, kinek tervei szerint az iparművészeti és földtani múzeumok, a kőházyi templom, a kecskeméti városháza épültek. *Baumgarten* a közoktatásügyi miniszterium építész s ő tervezte az egyetem palotáját. A pályázat tehát oly műépítészek győzelmével végződött, kik a hazai építésnek önálló és nemzeti irányban való fejlesztését méltó tehetséggel szolgálják. Díjakat nyertek még: a két háromezer koronás harmadikat *Fischer József*, meg *Bálint* és *Jámbor*, a kétezer koronás két negyediket *Wellisch* és *Jónás*. Az így kitüntetett tervezeteket decz. 24-ikétől január 2-áig az Akadémia dísztermében állítják közszemlére.

Érdekes magyar találmány. Elmés kis készülék talált föl dr. *Wallfisch Ferenc* csabai járási orvos. A telefon-kagyló lemezeinek elve szerint szerkesztett egy a füljében bárki által elhelyezhető *műdohányt*, mely az elpusztult természetes dohányt pótolja. A föltaláló különféle nagyothallásban szenvedőkkel kimutatta készüléke kitűnő használhatóságát. A már szabadalmazott magyar találmányt, mint értesülünk, egy orvosi műszereket gyártó világszerte már legközelebb forgalomba is hozza. Csabán különben már sokan műdohánytval értik meg a beszédet, ezzel az egyszerű készülékkel, mely minden orvosi műtét nélkül bárki által a füljében tehető, ott fájdalomt nem okoz és alkalmazását kívülről észre sem lehet venni.

T. olvasóink figyelmébe ajánljuk a *Schwartz* első-rangú illatszergyáros (Budapest, Damjanich-utca 28.) által készített THYMOL fog-crémet, mely a legjobb és legkellemebb fogtisztítószert tubusokban. Páratlan tulajdonságánál fogva fölülmul minden más fogtisztító szert.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *TURCHÁNYI János*, negyvennyolcas tüzérország, nyug. főreáliskolai tanár, 82 éves korában, Kolozsvárt. — *SZÁNDY Győző*, államvasuti tisztviselő, volt 48-as honvédfőhadnagy, 87 éves korában, Budapesten. — *KISS Gusztáv*, a hódmezővásárhelyi gimnázium nyug. tanára, 1848—49-ben volt honvédszázados, élete 76-ik évében Hódmező-Vásárhelyt. — *RÉTHY József*, 48-as főhadnagy, 74 esztendő korában, Budapesten. — *SZATHMÁRI ISTVÁN*, 48-as honvéd a

PÁRATLAN A Thymol FOG-CREME

Legkellemesebb, legkíméletesebb és nélkülözhetetlen fogtisztító-szer tubusokban.

Törvényesen védve. 8524

1 tubus 60 fillér. (30 kr.) — Mindenütt kapható. 6 darab díszes dobozban 3 korona bérmentve. Egyedüli készítő és fűszékküldési raktár:

Schwartz illatszergyára
hygien. kosmet. laboratorium
Budapest, Damjanich-utca 28. szám.

MARMATIA
Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 5300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszú során át kipróbált kitűnő szer mindennemű épületgomba gyökere és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen padlók és hátfedelekek korhadás elleni conserválására. Egy illogramm „Marmatia” 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kilogrammot tartalmazó postaládá csomagolás és használati utasítással 2 frt. — 50 kgrmm felüli mennyiségben szakokba csomagolva métermézárként 40 frt. (4 kgrmmal kevesebb nem küldjük.) Egész épületek gombamentesítését megkönnyíti és szert 10 évi jótállással eszközöljük. A „MARMATIA” utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett egyedül kapható és megrendelhető.

Kávay János és Társainál
Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

8051

CACAO SUCHARD

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE A RÉTHY FÉLE PEMETEFÜZÜNKORKA

Ara 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.

RÉTHY BÉLA gyógyszer. B.-Csaba.

MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjünk csak Réthy-félt.

Technikum Altenburg S./A.
Gépszet, elektrotechnika és chemia számára.
Tanműhely. Kormánybiztos.
Műsor díjmentes.

7 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és elismerő okmány.

Régi jóhírű kömény, reuma és idegfájdalom ellen (bedörzsölésre) az emberi test minden részére és lovaknak erőltetésére.

Kwizda Fluidja
(Kwizda-féle Köményfluidja.)

A kigyó védjeggyel.

Turista-fluid.

Erdményesen használva turisták, kerekpárosok és lovagok által nagyobb társai utáni erőltetésre és erőtűzésre.

Aruk: 1/2 palack 1 frt. 1/4 palack 60 kr.

Csakis a fenti védjeggyel valódi. — Kapható minden gyógyszerüzemben.

Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Kreisapothek, Kornenburg (Bécs mellett).
A név, rajz és csomagolás törvényesen védett. 8178

BRÁZAY KALMAN SÓSBORSZESZ KÉSZÍTMÉNYE.

NAGY ÜVEG ÁRA-2 KOR.
KIS ÜVEG ÁRA-1 KOR.

Használati utasítás minden üvegehez mellékelve van.

Világhírű, rendkívül jó hatású házi-szer bedörzsölés által, meghűléses esetekben: csúsz, köszvény és fül-szaggatásnál, hurutos szembajoknál, toroklobnál, differitizsnél, fogfájásnál, migrain, hajhullás és lábizzadás ellen. Gyógyógymódrá (masszage) orrosi tekintélyek által ajánlott kiváló szer. Használati utasítás, melyben minden egyes baj ellen miként alkalmazása e szernek részletesen le van írva, minden üvegehez mellékelve van. — Gyártási hely Budapest. Kapható minden fűszerkereskedésben és gyógyszerüzemben. 8454

Számos elismerő levél a világ minden részéből.

A dr. Luis J. Phelan
által főtallalt
Whitely Health Exerciser

amerikai szobator-naszor. Szaktekintélyek által ajánlva. Sok ezer példányban alkalmazva. A legalkalmasabb

karácsonyi ajándék.
Magyarországi képviselők: 5182

Geitner és Rausch
Budapest, Andrásy-ut 8. szám.

Árak nők és gyermekeknek 8 frt 50 kr.
Férfiaknak 9 frt 75 kr.
Athletáknak 11 frt.
Használati utasítás mellékelve.

Párisi hajápolási szerek!

• Viola • hajhatalító-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.

• Viola • hajszesz. A haját leggyorsabban sem alkalmatlanul a haj tökéletességéről nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.

• Viola • Tanno-chinin-pomádé. A haj épségét kitűnő határu gyógyszer. 1 tégelynek ára 1 korona.

• Viola • antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8210

• Viola • antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható az „Arany keresztben.”

GEML-féle gyógyszerüzemben
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utca 13. szám.
Nagy választék mindennemű horgony halászati szerekből.

Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhalán selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbötköz, forgók és halászbötkök.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483

Eladás nagyban és kicsinyben.

Van szerencém a nagydémű közönség szíves tudomására juttatni, hogy az

Erzsébet-teri kioszk-ot szombaton, december hó 16-án megnyitottam.

Számos látogatásért esedezik, mély tisztelettel

8519 **Salzer Ignác.**

A női szépség
emlékeire, tökéletesítésére és fenntartására legkíméletesebb, teljesen ártalmatlan, vegytiszt és zsírmentes készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szünteti szepit, májfoltot, pattanást, bőrtúrkát (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket még koros egyéneknek is ide bájcs arccsintit kölcsönöz. Ára 60 kr., nagy 1 forint. Margit hölgy 60 kr., 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahn-pasta) 60 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerüzem, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerüzem, Budapest, Király-utca 12.

CZIMBALOM
kedvelőknek van szerencém szabad hírneves „Centralis” czimbalomaimat melegen ajánlani. A centralis czimbalomnak azon előnye van, hogy a tenék megrepedését megóvjá és az örökös hangolástól fölmenti, a mi a czimbalom kedvelőknek nagy előnyére szolgál. 8418

Képes árjegyzék ingyen.

Tisztelettel

APPEL IGNÁCZ
hangszerkészítő,
Budapest, Ulloi-ut 10. szám. • Alapított 1872-ben.

Gummis

valódi párisi gyártmány, jótállás melletti! Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan. Tisztelettel 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt. 10 frtnyi megrendelésnél 10—15%-nyi árkedvezmény.

KELETI J.
cs. és kir. mah. sérthető és orthopaediai műszerek gyártója.
BUDAPEST, Koronaherecz-utca 17.
Árjegyzéket bérmentve, zárt borítékban. — Külön bejárati az udvarból. 8504

VASÁRNAPI UJSÁG

53. SZÁM. 1899. BUDAPEST, DECEMBER 31. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6
Csepén a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4
Csepén a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50
Külföldi előfizetőknek a postaiag megválasztott vidéki postai hivataloknál.

AZ ÚJ SZÁZAD KÜSZÖBÉN.

A SZÁZADOK ELEJE ÉS VÉGE ritkán vág össze azokkal a világraszóló eseményekkel, melyeket mintegy a világtörténet mérföldmutatóinak tekinthetünk. A XIX. századdal nem kezdődött s végével nem záródik le egyszersmind történelmi korszak. A tizenkilencedik század elején kellő közepében volt az emberiség egy oly átalakulásnak, melyhez fogható a kereszténység keletkezése és a reformáció óta elő nem fordult. A francia forradalom összetörte a középkor intézményeit, felszabadította az embert a középkori osztálytársadalom békóiból, kihirdette az emberi jogokat, uralkodó eszméül tüzte ki a szabadságot, testvériséget és egyenlőséget. Ez a nagy átalakulás nem történetelt meg egyszerre, hanem csak fokozatosan és a század legnagyobb autokratája, Napoleon, bár látszólag eltiporta a szabadságot, tényleg mégis a forradalom eszméinek végrehajtója volt. Mert hiába döntötték volna meg Franciaországban a régi monarchiát, s hiába végeztek volna ki annak utolsó képviselőjét, a szerencsétlen XVI. Lajost; a többi államok, melyekben még erősen állott a régi rendszer, csakhamar elnyomták volna a forradalom alkotásait magában Franciaországban is és visszaállították volna a régi állapotot, ha nem támadt volna egy nagy és romboló lángelme, mely kezébe ragadta a francia nemzet óriási hatalmát, s azzal neki rontott Európának és halomra döntötte, felforgatta annak régi államrendszerét.

csakhamar megmutatták, hogy az önkényuralom Európában többé fenn nem tartható, 1848-ban pedig Párisból kiindulva, egész Európában kitört egy nagy szabadság-mozgalom,

mely a szent szövetség és Metternich rendszerét elsöpörte. Igaz, hogy ezt a mozgalmat is elnyomták, s ott, a hol bölcsője volt, Franciaországban, III. Napoleon ragadta magához a hatal-

AZ ÚJ SZÁZAD KÜSZÖBÉN. Gerő Lajos rajza.